धर्म संस्कृति [illegible]

[illegible]

[illegible]

धर्म संस्कृतिया बसुजाज्वलं

(चित्रात्मक भाव काव्य)

रचयि

हेमराज शाक्य

प्रकाशक

राजेन्द्र शाक्य, सुरेन्द्र शाक्य

प्रकाशक: राजेन्द्र शाक्य, सुरेन्द्र शाक्य
महाबौद्ध, थैना, यल। फो. नं. ५२३२५०

प्रकाशन: नेपाल सम्बत ११११३
यःमधि पुन्हीया लसताय्

प्रति: १००० गू

चित्र: कलाकार प्रेममान चित्रकार

मू:

मुद्रक:– संकटा प्रेस, ख १–८३ टेबहा:, यें– ☎ २२८२०८

उद्गार !

संस्कृति हे थ:थ:गु जातीय गौरव व महत्त्व
एवं सुसम्पन्नताया अस्तित्व ख:
परम्परागत स्रोत ख:

अतएव

युकियात संरक्षण व संवर्द्धन यायेगु
झीगु धर्म व कर्तव्य ख: ।

निगू शब्द

संसारय् छुं नं चीज उत्पत्ति जुई, विनाश नं जुई। जड चेतन न्ह्यागु नं थ्व हे उत्पत्ति व विनाशया चक्रय् हितुहिला च्वनी। थन छुं चीजया वस्तुनं छगू कल्पना हे याये मफुगु क्षण नं परिवर्तन मजूसे च्वने मफु।

अरबौं वर्षया विकासकथं प्रादुर्भाव जूवोगु पृथ्वीस उत्पत्ति जूवोगि मानवत सचेत प्राणी जूगुया नातां सुख दु:खया अनुभव याये फयेका च्वन। भगवान् बुद्धं थ्वहे चेतना व: कया: प्राणीमात्रया दु:खया कारण वइके दुने सुलाच्वंगु अविद्या अर्थात् राग व द्वेषया क्रिया, प्रतिक्रिया व अन्तरक्रिया हे दु:खया मूल कारण ख: धका धुइका बिज्यात।

भगवान् बुद्धया न्ह्योने न्ह्याबलें उपस्थित जुइगु प्रश्न "छु मृत्यु जीवनया अन्त ख:ला?" यात मखु धका उत्तर बिया धया बिज्यात, दु:खया मुक्ति राग व द्वेषया अवसानय् दु। राग व द्वेषयात चतुर्आर्य सत्ययात वांलाक ह्मसीका प्रतीत्य समुत्पाद अर्थात् न्ह्यागु खं छगू नं छगू कारणय् आधारित जुयाच्वनी। अथे हे सुखन दु:खनं।

२५३७ दं न्ह्यो झीगु हे नेपालया लुम्बिनी उपवनय् मायादेवीया कोखं पिहां बिज्याह्म भगवान् बुद्धं कना बिज्यागु धर्म सरल जुजुं अति हे सरल जुइक थुइके फुसां दार्शनिक दृष्टि अतिहे गहन जूगुलि सर्वसाधारण जनतायात प्रतीकया माध्यमं 'धर्म' वा प्रकृतिया नियम थुइकेगु कुतलय् वसपोलयागु महापरिनिर्वाण जुया १००० दं लिपा महायान व वज्रयान-या माध्यमं झीथाय् नेपालय् आ:तकनं प्रादुर्भाव जुया हे च्वंगु दनि।

२००० दं न्ह्यो बुद्धया मूर्ति च्वयेगु व दयेकेगु ज्या थौंकन्हे पाकि-स्तान देशया गिल्गिन शहरया पहाडय् शुरू जुया गान्धार देशय् ग्रीक

कलानाप मिश्रित जुया गान्धार कलाया नाम अनेक बौद्ध देवी देवता-पिनिगु व पूजाया हलं ज्वलंया विकास जुवन । थ्व हे गान्धाकार कला भारतया मथुराय् थ्यंवले अभ विकसित जल । नालन्दा विश्वविद्यालय, विक्रमशील विश्वविद्यालय, जगद्दल विश्वविद्यालयया प्रकाण्ड सिद्धपिसं वज्रयानया विकास अत्यरूप यासेलि प्रथम शताब्दि हे बौद्ध मस्[illegible] प्रादुर्भाव जुइ धुंकुगु थाय् काष्ठमण्डप शहरया यँ व यलय् अले लिखा खोपयनं वज्रयान बुद्ध धर्मया प्रभाव यक्को लात ।

थ्व हे सिलसिलाय् भीगु पूजापद्धति पूर्णताया प्रतीक कलश, आत्मज्ञानया प्रतीक ज्वला ह्लायकं, प्रबुद्धताया प्रतीक पूजाभः, शुद्धगु चित्तया प्रतीक स्वां, आनन्दया प्रतीक धूप मकः, परोपकारया निति आत्म उत्सर्गया प्रतीक देवा, प्रज्ञा व उपायया समन्वयया प्रतीक कायभः, शून्यताया प्रतीक वज्र, आह्वानया प्रतीक घण्टा, संगीतया प्रतीक ताः, उत्तेजनात्मक संगीतया प्रतीक डमरु, भक्तिया प्रतीक कलः, प्रज्ञायुक्त भोजनया प्रतीक सह्मय्पिचा, ज्ञानया उत्साहया प्रतीक धाला, क्लेश मदयेकेगु रसया प्रतीक थ्याका, थापि, खाय्पा अले ज्याय् सफल जुइमा अर्थात् ज्ञान दुःह्म जुइमाः धका कामना यायेगुया प्रतीक सगं घोपत्ती, आन्तरिक ज्ञान व चेतनाया प्रतीक गुह्यपात्र, क्लेश रूपी मभिंगु भावना पितछ्वयेगुया प्रतीक बौवह्ला, भि मभि छुतये याना शून्यता ज्ञान प्राप्त यायेगु पद्धतिया प्रतीक माकः दलु, प्रकाशया प्रतीक खादलु, ज्ञान-कतपिन्त लँ केनेगुया प्रतीक त्वादेवा, शून्यता ज्ञानं प्रज्वलित जुया च्वंह्म बुद्धया प्रतीक मुखः, थःगु राग व द्वेष मदयेकेगु भावनाया प्रतीक सुलाःपा, सांसारिक विषयया त्यागया प्रतीक सिल्हाय्कू, भगवान् बुद्ध व बोधिसत्त्वपिन्त भोजन दानया प्रतीक पिण्डपात्र अले गृहस्थ जीवनया स्वापूया प्रतीक ग्वय्बाता, ज्ञानयात कलात्मक अभिव्यक्ति वियेगुया प्रतीक तोरण, राग व द्वेष मदैगु उच्चतम मानसिक स्थितिया प्रतीक गजू, अले ज्ञानं संसारय् स्वयेगुया प्रतीक ज्याः, सम्यक् आजीविकाया प्रतीक ञ्वं, मनुत व प्राणीपिन्त मदयेक मगाःगु लःया प्रतीक हिति, अले समय समयय् जुयावोंगु घटना अङ्कितयाना मनूतेत लँ केनेगु भावनाया

प्रतीक संसहल्वहं इत्यादियागु कवितात्मक शैली भी बौद्धकला संस्कृति, इतिहास व दर्शनया प्रकाण्ड विद्वान् हेमराज शाक्यजुं थ्व ग्रन्थय् अङ्कित-याना: बिज्यागुलि नेवा: बौद्ध संस्कृतिया अन्वेषकपिन्त तस्सकं ग्वहालि ज्वी धका भा:पिया वसपोलया दीर्घ जीवनया कामनायामे जिगु निगू-शब्द थनहे क्वचायेके, भवतु सर्वमङ्गलम् ।

सुनयश्रीमिश्र संस्कारित यम्पि महाविहार
बंलाछें यल
योमधि पुह्नी २०४९

प्रा. आशाराम शाक्य

हानं छगू न्हूगु तँसा

कल्याणमित्र पं. हेमराज शाक्यजु हानं च्वयादिज्यागु थुगु "धर्म-संस्कृतिया वसुजा ज्वलं" नांगु सफू स्वस्वं, स्वस्वं यंकावलय् जिगु मतिइ वुगाचाय् लः लुयावइथें थीथी तर्कपूर्ण विचाः लुयावागु जुल।

नेपाःदेया संविधान कथं नेपाःदेया निवासी जुया च्वनापि फुकसिनं नेपाःदेया नागरिक जूगुलिं 'नेपाःमि' जुल। अथेनं नेपाःदेया नेपाःमि जूपि थीथी जात जातिया पुचलय् फोपि 'नेवाः' जुल। अले नेपाःदेया नेपाःमि जूपि मगः, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, लिम्बु, थारु आदि जात जातिया मनूतय् थःथः पिनिगु जातीय गुण व विशेषता अथेहे सांस्कृतिक पहिचान (identity) दयाच्वनिथें तुं, फो नेवाःतय्के नं थःपिनिगु जातीय गुण व विशेषता तथा सांस्कृतिक पहिचान परम्परागत रूप हे दयाच्वंगु जुल। थ्वहे सन्दर्भय् थुगु सफूया नं थःगु हे पहःयागु महत्व दुगु जुल। थुकी दुथ्याकातःगु सुकुन्दा, ज्वलान्हायकं, सिन्हःमू आदि आदि वसुजा ज्वलं धइगु छखे नेवाःतय्गु जन जीवनय् सभ्यता व संस्कृतिया च्वन्ह्याना च्वंगु चिंकथं कलाकृति (artefacts) जुयाच्वंगु दुसा, मेखे थुजोगु वसुजा ज्वलं नेवाःतय्गु सामाजिक–धार्मिक जन जीवन हनेत मदेकं मगाःगु साधन व ज्याभः (apparatuses) नं जुयाच्वंगु जुल। अकें नेवाः धायें मात्रं हे वयागु छेँय् सुकुन्दा, ज्वलान्हायक, सिन्हमू आदि वसुजा ज्वलं सांस्कृतिक व कलात्मक ब्वज्याया रूपय् छाय्पा जुयाच्वनिगुया ल्यूल्यू थीथी सामाजिक व धार्मिक विधिविधानया कर्मकाण्डय् नं अनिवार्य रूपं छ्यलातइगु जुल।

वास्तवय् नेवाः समाजय् सुकुन्दा च्याके धयागु ल्यूँथाय् जः ह्वलेगु जक मखु, सुर्द्योयात्त साक्षी तयाः मङ्गल सिद्धि कामना यायेगुया प्रतीक

नं ख: । थथेहे तुं ज्वलाह्लाय्कं व सिह्नःमू ल्वयेगु धयागु नं छाय्पा यायेगु व खेचायेगु जक मखु, म्ह्याय् मय्जुयात पंयनं विया ल्ह्वयेवलय् अबुह्मं ज्वलाह्लाय्कं तथा मांह्मं सिह्नःमू क्वसः वियाः शिवशक्तिया रूपय् अथवा प्रज्ञोपायया रूपय् थःपिनि म्ह्याय् मय्जुया जीवन सदां ऋःऋः धाय्क सुखमय जुया च्वने फयेमा धकाः सुभाय् भितुना ह्यछायेमाःगु परम्परागत प्रचलन नं खः । थुजोगु हे थीथी वसुजा ज्वलंयात च्वमि भाजु शाक्यजुं छगू न्हूगु प्रयोगय् मूर्त रूप (personified) वियाः इमिगु लाक्षणिक विवरण व व्यावहारिक उपयोगितायात कवितात्मक शैलि सूत्रवत् यानाः न्ह्यब्वया विज्यात, अले वसपोलयागु हे अभिव्यक्ति यात ल्वयेक पाय्छि यानाः परम्परागत चित्रकलाया ज्ञाता जूह्म कलाकार भाजु प्रेममान चित्रकारजुं नं थीथी वसुजा ज्वलंयागु किपात (illustrations) न्ह्यःब्वया थूगु जुल । थुकिं यानाः लुँइ लसां तयेथें नं जुल ।

नेपाल भाषा साहित्य व संस्कृतिया धुकुतिइ थुगु सफुति थःगु छगू विस्कंगु थाय् काइ धयागु जिगु विश्वास दु । च्वमि भाजुपिन्त सुभाय् ।

वखुंवाहाः, यल

ने. सं. ११११३ योमचिपुन्ही

सत्यमोहन जोशी

जिगु थ:गु खँ

झीगु जन्मभूमि धर्म, संस्कृति प्रधानगु सुन्दर शान्तगु विशाल नेपा:दे ख: । गन कि विचित्र धर्म संस्कृतिया परिचायक स्वरूप विभिन्न पर्व जात्रा उत्सव नख: चख: एवं थितिरीति, संस्कार, संस्कृति, कृया पद्धति वयनाच्वन । थ्व लिजक मखु अज्ज साहित्य, संगीत, कला व अन्य संस्कृति नं उतिकं समुन्नत जुया च्वन्ह्याना च्वंगु खने दु । संस्कृति थ:गु देशया प्राण ख:, धर्म ख:, सभ्यताया आदर्श ख:, उन्नत जीवनया दसु ख:, थ:गु मांदेया महत्वपूर्णगु अस्तित्व नं ख: । थुकियात संरक्षण व सम्वर्द्धन यायेगु झीगु धर्म व कर्तव्य ख: ।

नेपा:मितयगु सांस्कृतिक सम्पदा थ:गु अस्तित्व व गौरवं जायाच्वंगु आपालं कलात्मक वस्तुत यक्व दु । तर उकी मध्यय् थन स्थान व समयया अभावं याना सुइखुताजिया जक कवितात्मक परिचय न्ह्य: व्वयागु जुल । झीगु सांस्कृतिक सम्पदाया ज्ञान केवल व्यवहारोपयोगी जक मजूसे उकी दुने दुवाला स्वत धा:सा धर्म, संस्कृति, कला, इतिहास व दर्शन ज्ञानया प्रतिकात्मक शुभलक्षण सनेत अङ्कित जुयाच्वंगु खने दइ ।

थ्वहे विषय ध्यानाकर्षित याना: थ:गु अल्प बुद्धिचाछि, थमं स्यूक्व चाक्व कवितात्मक रूपय् संक्षिप्त रूपं परिचयात्मक विवरण प्रस्तुत यानागु जूल । तर कविता धका थुकी छन्दवद्धरूपं मात्रा मिले याये मस:सां केवल थ:गु आत्म सन्तोषया लागि अर्थात् थ:गु संस्कृति प्रति श्रद्धाभावं थमं स:थें स्यूथें जक जूसां थ:गु मनया अभिव्यक्ति जक न्ह्य:व्वयागु जुल । आशा दु थुगु कवितात्मक परिचय स्वया, थ्व स्वयानं उपो सुनं विद्वान, विदुषीपिसं बांलाक, भिक अलंकार सहित याना

प्रमाणयुक्त यासे शुद्ध रूपं प्रकाशन याना बिज्याइ। थुकी गनं मगाः मचाःगु अथवा उ्ंगु दत धाःसा कृपया विज्ञ पाठकपिंगु सुझाव व आलोचना यात सहर्ष स्वागत याना च्वना।

लिसें लिसें थुगु सफूया लागि यलया निह्म ख्याति प्राप्त विद्वान प्रो. श्री आशाराम शाक्यजु व साहित्यकार श्री सत्यमोहन जोशीजुं अल्सी, दिक्क मचासे मन्तव्य च्वया बिया दिल। अथे हे प्रेसय् बियेत म्ह्याय् मय्जु सुश्री हेरालक्ष्मी शाक्यं पाण्डुलिपि तयार याना बिल। हितैषी मित्र कलाकार भाजु प्रेममान चित्रकारजुं अल्सी व दिक्क मचासे प्रत्येक वसुजाया चित्र तस्सकं परिश्रम याना च्वया बिया दिल। एवं प्रकारं निह्म सहयोगी पासा पं. श्री पूर्णरत्न वज्राचार्य व साहित्यकार श्री छत्रवहादुर कायस्थजुं प्रेस सम्वन्धी आवश्यक सुझाव बियाः, करेक्सन याना, प्रूफ समेत स्वया कष्ट पूर्वक सहयोग प्रदान याना दिल। अन्तस प्रकाशक काय्भाजु राजेन्द्र शाक्य व सुरेन्द्र शाक्य नापं सकल सहयोगीपित दुनुगलं निसें भितुना व सुभाय् देछाया च्वना। अस्तु।

हेमराज शाक्य

ने. सं. १११३ थिला थ्व १५

१२/६८ यल, महाबौद्ध, थैना
जयश्री विहार, फोन नं. ५२३२५०

थुगु सफूया धलःपौ

धर्म संस्कृतिया त्रसुजाज्वलं

कलश

देवीदेवताया आराधना व साधन याय्‌तः व अले व्रत होम आदि
दशकर्म संस्कार जुईवले निसें राज्याभिषेक कर्म तकनं
प्रमुख जलभाण्डरूपे छ्यलिगु लःथल विशेष खः ।

कलश

अनेक जन्मोत्तम मनुष्य तथा सम्पूर्ण थलमध्ये कलश
धन्य छिगु कलशया जन्म आचार्यपिनि अभिषेक कर्म ।

ज्वीगु छंगु सहाय धर्म महायानया द्वारे अभिषेक कर्म
तइ छन्त लसकुस यासानं थ्वथें भूमी-शोधन कर्मसं ।

यज्ञयागादि व्रत कर्म च्वनी छ मूल साधन कर्मसं
ईश्वर साधनादि कर्मसं तथा राज्याभिषेक कर्म नं ।

परवादि प्रध्वंश कर्मनं जुल छिगु सहाय कर्म नं
गथे अमरसिंहं त्याकल शंकराचार्य पराष्ट नं ।

थ्वथें छिगु सहायं दाफ्वः स्वांया रूप नं
अमरावतारि वस्पोल करुणावतार दुबील छिके ।

अंकि छित ब्रह्माक्वं स्वरूपनं पूजायात लोकजनं
गुह्येश्वरीनं कलश हे तया अन्नपूर्णा देवीनं ।

गुणागुली तीर्थ नं जुल छिगु सहाय नामनं
गृहस्थया उत्सव कर्म जुल छि पाणिग्रहण समयं ।

च्वनि छि निह्मतिपुया शिरभागे चूडामणि थें
च्वनी छिगु उत्तम गर्भे लक्ष्मी साधने धनरत्न पूर्ण ।

अनेक धातुरत्न वासल तथा सम्पूर्ण तीर्थया लंखनं
अनेक आसंकि तयाव त्रिखुति मेया द्यौनेसं ज्वना ।

पंचसूत्र व अदुवालया दोसालं न्यये कल छित
दापव:स्वां कचा व शंख वज्रया पकरी पुयेकल छित ।

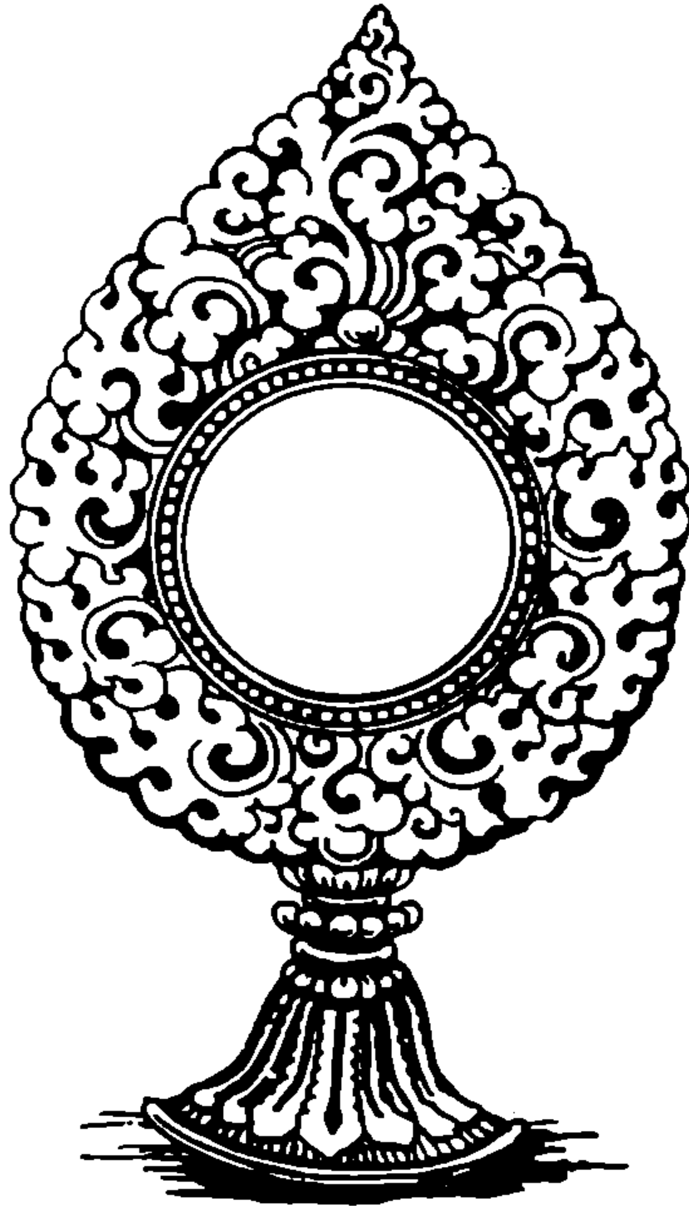
न्हायकं सिन्ह:मू निखे हजुरी थें ज: ख: तया
छिगु उत्तम गर्भया ज्ञान साधना यात आचार्यनं ।

सदा मंगल ज्वीमा धका स्वस्ति वाक्य ब्वनकाव
ताय् अक्षत पुष्प होलि मोति वर्षा जूगुथें व ।

छिगु उत्तमवर अभिषेक मकासें ज्वीमखु आचार्य
छिगु अभिषेक विनानं राज्याभिषेक कर्म नं ।

ज्वला-न्हायकं

नेवा संस्कृतिस कलशपूजा, व्रत, होम व चूडाकर्म, विवाह उत्सवकार्यस
पूजाविधाने न्ह्योने व्वयहईगु ज्वसा खः। थ्वयेहे
देव स्यचायेत्यवलेनं न्ह्योने तईगु जुल।

ज्वला-न्हायकं

लुचिया आकार जुयाच्वंगु सुविशुद्ध निर्मल ज्वलान्हायकं
छंगु विमल रूप खना स्वया सन्तोष ज्वी लोकजनं ।

आंकि छंगु रूप दर्शनयाना खंकी थःगु रूप थःमं सर्वजनं
छंगु विमल निर्मल रूप खना स्वयाज्वो समाःयाक्वपतीनं ।

छिहे खः दुनेपिने अभ्यन्तरया समानरूपं साछि च्वनादीह्मनं
क्वसः बीबले न्ह्यःनेसं तई थ्वथें हानं सेंय्याकिबलेनं ।

थुलिजकनं सन्तोष मजूया तया बिया कलश पूजासनं
छहे खः धन्य सुन्दर धर्मकाय मसोसें मगाः बुद्ध हे जूसनं ।

थौं तकनं चलन दनि विहारे सुथन्हापां ह्यचायेकीबलेनं
ॐकार सर्वमन्त्रया जुजु छंगु प्राण हृदयं विराजनं ।

नव नागसाधना यानागु कलशया लंखधारा हायेकानं
च्वनेदु छं प्रतिदिन न्हिथं घण्ठ शंख मंगल पुयेकानं ।

संगीत मध्ये तवधनाच्वंगु न्यनेदु नामसंगीति धाःगूनं
छंगु प्राण मन्दिरे दुब्यूह्म सकल बुद्धया अवतारी धाःह्मनं ।

आंकि छंगु गर्भ पवित्र जुल थनि अहोभाग्यया प्रभावनं
सकल सत्वया हृदयस च्वंह्म वर सर्व कुलया अधिपति धाःह्मनं ।

अशेष सत्व सकलयात परमाभिषेक बीगु हेतुनं
छंगु विशुद्ध रूप काययात स्नानाभिषेक बिल अपालनं ।

छंगुहे रूप दर्शन यायेधका वयाच्वनी अनेकानेक त्वतानं
छंगुहे अभिषेक कायेधका शान्तदान्तजुया स्थिरं दनानं ।

त्रिधातुं नमस्कार याःगु महावज्र त्रिगुह्याभिषेक धाःगुनं
नित्य अभिषेक दान बिल शील सुचरित्रे क्षणमात्र तयानं ।

सम्पूर्ण धर्मया स्वरूपनं विमल विशुद्ध भाव वयनेतनं
च्वनादील कुल धर्मसं ज्वाललं थीगु ज्वला-न्हाय्कनं ।

धन्य छिगु दानपारमिता विशुद्ध छिगु रूप पारमितानं
प्राप्त याये फयेमाः जिमिसं यावत् जन्मान्तरपत्तिकनं ।

सिन्हःमू

थ्व सिन्हःमूनं गुबले ज्वलाःह्लायकं तया विधिविधान जुई उबले नापनापं
नया बिईमा, तर देवस्नान कर्म देवन्थ चायकेबले
आवश्यक मदु ।

सिन्हःमू

न्यांचा धाप्थ्यें तगि लूगु छंगु शरीरया बानलूगु
न्यातपलिथें तंतं दूगु छंगु आकारया भावलूगु।
छंगु गर्भे सिन्हुरं जाःगु सुन्दर सिद्धि मोहिनि धाःगु
धन्य छिगु गर्भ धैगु प्राणीया स्वार्थे खिच्वं मजाःगु।
छिगु गर्भया सिन्हलं क्वूगु खना मोह मजूपिं मु दु धैगु।
धन्य छिगु अपार शक्ति सशस्त्र म्वाय्क विजय याःगु।
काल छि थःगु शासने सिन्हलं फिका थः भलि यागु
छंके दु परम पक्ष केवल मिजंया पत्तिजक ल्यूगु।
प्रकृतिया स्वभाव स्यूगु छंके दु लिपाया लिज्ञां धाःगु
च्वनीनं मखु खः छ मिसाया पक्ष केवल क्वय्लाइगु भयंजक ग्वा
छंमने च्वन खुसी यक्व न्ह्यासां ज्वीव खुसी ताया तःलेजक लाईगु
छहे खः जालचक्रे ह्मितुह्म गुगु जूगंनिसें छ च्वय् लाःगु
श्वांज धायेमफु छ चलाखि छंहेजक स्यू छन्त माःगु
तल छं वशे कामधातु तक्क अंकि छ न्हय्तजाः लूगु।
कामधात्वीश्वर महेश्वरनं मायाजाल-चक्रे लाकूगु
खनेदु थन प्रत्यक्ष क्यन गजिगुलुं सत्यदेवी पाछाया जूगु।

सुकुन्दा

नेवा:समाजे न्ह्यागुनं पूजाविधि आरम्भ याय्त: गुरु भास्कर व गणेश साक्षिरुपय् मत च्याकिगु विशेष प्रकारया दीपभाण्ड ख: ।

सुकुन्दा

अहो सुकुन्दा छ हे खः नेपाःया भाग्यमानि
छ गुलि सौन्दर्य थनि व गुणी नामि ।
कुसां कुयेथें नागंकु येंका च्वनेदु छ थनि
मंगल-मूर्ति न्ह्याच्याना छंगु गर्भे अमृतं थनि ।
सुमिन चिकन लुयेका अन्धकार शत्रु त्याका
सुर्द्योयागु ज्या बिया च्वन छं अन्धकार फुका ।
धन्य छ हे खः सुखदुःखे समान मित्र भापाः
पूजादि धर्म कर्मस साक्षि रूप जुया ।

सीसां बूसां सुं ह्मा धासां न्ह्यासां ह्मासां पियाच्वनी छहे
छंगु धैर्य व शान्ति खनाहे जिमिसं विश्वास बिया लमिसरिकाहे
छ थौं विश्वया कुंचाय् च्वनेमासां सुखदुःखे मत दिनिनो च्याका ।
छं थःगु गौरवयात पति तस्वाका कसि व कोंचाजक डुगु छें
च्वनेमासां नेवामि ढुकूया छें तपस्या याये धाधां
छ थौं वनेमाल विदेशे ब्वांब्वां भो सुकुन्दा धन्य छंगु जन्म ।
धन्य छन्त जन्म ब्यूह्म व सफल कलाकारया थौं गन जन्म
छन्त पयन्ह ब्यूह्म धिकार जन्म छंगु गुण मस्यूह्म खोता कर्म ।

पूजाभः

मनुं भवत श्रद्धानुसिन्मं देवीदेवतापिंगु पूजा सत्कार निम्ति पंचोपचार पूजासामग्री तयायंकीगु चवकंगु थल विशेष खः ।

पूजाभः

अनन्त ज्ञान व करुणा व शक्तियुक्त जूपिं
संकुचित दूषित भाव मदया दिव्य आत्मा जूपिं
थुजापिं देवतापिन्त पूजा, सत्कार याय्‌तः
न्ह्याबलें न्ह्योने तइगु गुगू खः पूजा-भाण्ड धैगु
उगु थलयात धीसं पूजाभः धयाच्वना
वहे पूजाभःले छु छु खने दयाः च्वनि धासा
स्वां, सिन्हः जाकि अले धूं, देवा व नी बजि नं
थुलि तया वयाच्वना पूजा पञ्चोपचार धका
अथे हे मेगु पञ्चोपहार धका नं पूजा याना धीसं
थुकि हे दं रूप, शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श भाव समेतं
थुलि तया पूजा याय्‌थं लिसें स्तुति, गीत, लास्य नं
थुलि जोजलपे धुनेव भिनकं पूजा भाव जुई
अले थुह्य भक्तयात निश्चयं पुण्य लाभ जुई
थुगु पूजाभलस खनेदयः च्वनि शिल्प बुट्टा
छचालं पलेहल व उकि वुने अष्टमङ्गल
थुलि लक्षणं सहितगु शोभायुक्त पूजाभल

थुगु पूजा ज्वलें खनेवं खुशी जुई अन देवदेवी
पूजाभः संकल्प हेतुं ध्वनि पुष्पकेतु धारणी
थ्वया लिसें अनसं हानं ध्वनि स्वस्ति अद्य
संसारे दकले योगु थःगु शरीर धँगु
थुकिया लुमन्ति कथं दयकुगु थ्व पूजाभल
अले उगु शरीरया प्राणरक्षा याई अन्नं
थ्वहे अन्न जाकि तया पूजा याई निश्चय नं
धन्य ! भक्त धका: बेंत प्रशन्न जुई ईश्वरं
थुलि जुइवं वँगु पूर्ण जुई थःगु इच्छा
अले भक्तजनं धाई "त्वं गति परमेश्वर" ।

स्वाँ

धार्मिक विधि पूजास व स्वागतसत्कार एवं उत्सवकार्यस प्रयोग याईगु छगू प्रमुख अंग खः। थ्व छगू बगैंचा व वनवनान्तरया श्रीशोभानं खः।

स्वाँ

छंगु रूप खना: जित: छन्हु लुमन अथे
जिगु मने भाव लुल च्वसु च्वया थन थथे
स्वाँ खनेवं द्यो लुमनि स्वाँ खना: थ: नं प्रसन्न जुई
छन्त हे लुमना न्हिथं द्य:के वनि द्योया थाय्
छंगु रूप जुल सुन्दरता छंगु संस्कार जुल वासना
छंगु ज्या जुल उपकार सुन्दर रूप दर्शन
छंगु छें जुल वयव अले वन जंगल
छ हे जुल पूजादि उत्सव मंगल कार्यस
न्ह्योने च्वना बिई शुभ कुशल कार्यस
छंगू भाग्य थुज्यागु देव-गणया शिरस
च्वना अन छ प्रसन्नं न्हिलाच्वनि
पूजा कर्म विधिस छ हे लुमंका च्वनि
अंकि हे थन छन्त सुमन, सुख पुष्प धाई
धन्य छंगु भाग्य सकसियां गुलि योगु
भक्तजन सकलें छ खना: प्रसन्न जुई
छंगु स्वभाव चरित्र गुज्यागु ख: जि मस्यु
द्यो व भक्त तथा दर्शकजन सकलें
छन्त काय्गु इच्छां पियाच्वनि न्ह्याबलें
नित्य छंगु ज्या जुल थन थ्व्गु जगतस
भुल, ह्वल, ह्वा: जुल थ्व हे स्वंगु ज्या जुल
थुगु भाव खना: प्रकृति लक्षण सिल
अन्तस जिगु चिन्तन मननं थनसं क्वचाल ।।

धूपमकः (गुंगूमकः)

गुवले पूजाभः तया पूजायाई, उवले धूपथनेतः प्रयोग याईगु छ्गू थल विशेष खः। मुख्य गुह्यपूजा आगंपूजा व पीठगण-पूजास गुंगू थनेगु थल खः। गुवलें झारफुकि वैद्यतय्सं रोगिया उपचारनिम्तिनं प्रयोगयाईगु या।

धूपमकः

ब्राह्म व गुह्य पूजादिस देवता लुमंकेवले
श्रद्धा निश्चय व भक्ति तयाः सःतोगु इलय्
"इदम् बज्रधूपं निमन्त्रयामि" वाक्य ध्वनिबले
थ्व हे धूपमकः न्ह्योनेसं तयाः, पूजा जुई अन
उबले अन आराध्य देवपिं, प्रसन्न जुई थन
अन्न थुलिजक मखु, गुह्य कर्म व ताडण कर्मसं
विविध वासनायुक्त जूगु थुगु धूपमकःया प्रभाव नं
देवता समर्थन व मार, विघ्न मर्दन याई निश्चयं
अले भक्तजनया चित्त प्रफुल्ल जुई निश्चय
साधनयुक्त थुगु नस्वालं गुह्य गण व पीठ गण
प्रवेशजुई ह्रानं जिगिजिगीखानाः नृत्यजुई अन
दर्शकगण सकलें धन्यधन्य धका हालाध्वनि अपि
थथे देवतापिं आवेश प्रवेश जूगु खनालि
भक्तजनपिसं उगु इलय् वरदान फ्वनि अन
थुजागु भावयुक्तगु थलया नां जुल धूपमकः ।।

देवा

विविध पूजाकर्मं भक्ति भाव याईवले प्रदीप पूजाया
रूपे मत च्याकीगु छगू दीपभाण्ड ख: ।

देवा

दिवा खनेवं लुमनि देवी देवादिया भक्त
दिवा हे ज्वी पूजादिस हावलस थें उज्वलि ।
दीपावली खनेवं ईश्वरया मूर्ति खनि
ईश्वरया मूर्ति खना श्रद्धा निश्चय दनि ।
श्रद्धा निश्चय दनाव थज्याःगु भाव लुमनि
हे नाथ प्रभु ईश्वर जिथें जापिं अज्ञानिपिं ।
खनाव दया ति व मोह ज्वलं कुतुं वंपिन्त
धर्मरूपि मत च्याकाः सर्वज्ञरश्मि खयेकि जिमित ।
दिवाया लक्षण सोके थःगु पाप छ्वयेके
पाप नाश जुइवं अले धर्म ज्योति खयेके ।
थुह्य प्राणि जुइ थन सुमेरुया अग्र भाग थें
कलश थें शुद्ध जुया विशुद्ध निर्मल देह थें ।
थ्वेगु न्ह्यपु विकास जुई सत्वहित सुख कार्य
थ्वेगु बुद्धि उज्वल जुइ महारश्मि प्रकाश जूथें ।
कायरूपि दिवा जुया च्यलरूपि करूणा जुया
इतारूपि आत्मा जुया विवेक दृष्टि मिच्वाना ।
अज्ञानान्धकार दुःख बिसिके छोयेया लागि
कायवाक् बुद्धि जूसां देश व जनया लागि च्याकेनु । ★

काय्भः

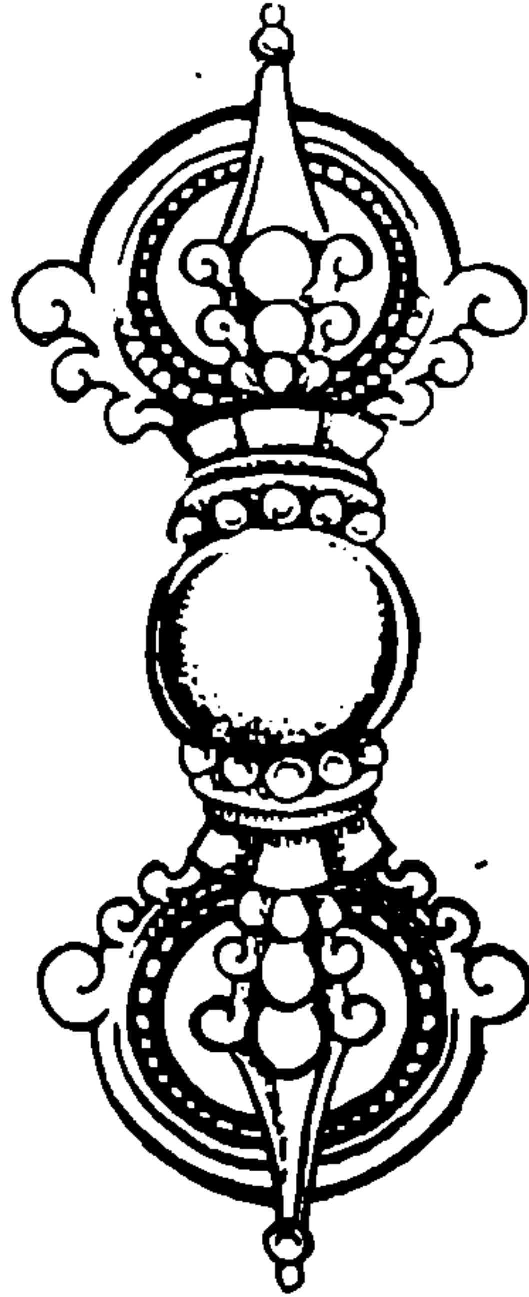
पूजादि कर्मस पूजाभः नापनापं तयातयंकीगु ह्याउँसिन्हः ह्यामुसिन्हः तय्गु निपत्ती स्वागु छगु सिन्हःपल खः ।

कायभः

पञ्चोपचार आदि विविध पूजा याईबले
रक्तचन्दन हरिचन्दन रूपे तँगु गुगू खः सिन्हः
उगु थलया नां जुल झुल्थियूक्त आसन द्योने
श्वहे कायभःयात अझ झीसं सिन्हःथल नं धयाच्वना
कायभः विना पूजाभः शोभा मदुला पूजादिस
श्वहे कायभःया प्रसादयात सिन्हः व गन्ध नं धाल
थुगू कायभः सगं बोबलेनं न्ह्योनेस च्वनिगु जुल
श्वहे सिन्हः तिनागुलि पाप नाश जुई धाल
अकिं भक्तजनया कपाले सिन्हः खालिमजू गबले
सिन्हः खनेवं उह्म मनू आस्तिक धका ह्मसीकि
थुलिजक मखु वंत बौद्ध, शैव, वैष्णव धकानं
तुरून्त परीक्षा याई वंत सिन्हःया लक्षण नं
बुद्धया न्हातिकां पिज्वगु सिन्हःया रश्मिया प्रभाव नं
कृष्णबन्धु मारदवं दिगन्त श्यंक विस्यूं वन
थुजागु सिन्हलं तोगु सोगु संस्कृतिया चि जुल ॥

वज्र

वज्रयानिकथं पूजाविधि कर्मकाण्ड जुईवले प्रज्ञोपायात्मक दर्शन ज्ञानया प्रतीक कथं छ्यलीगु छगू ज्याभ: ख: । थुगु वज्र वज्रयानि योगिनिगु ज्वसा धकानं माने याना तःगु दु ।

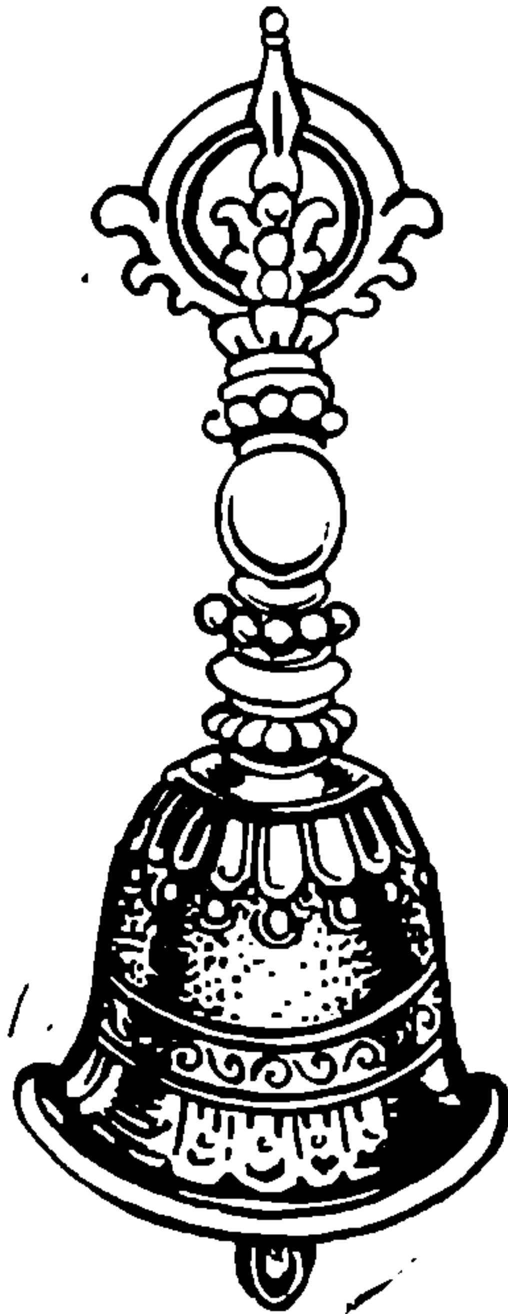
वज्र

सम्पूर्ण पूजाकर्म च्वनी छ विहारया वज्रधातुर्थे न्ह्योनेसं न्ह्याग् पूजा सामग्रिसं थीकाज्वी स्पर्शमणिथें पूजाभाण्डसं छंगु सहाय बिना ज्वीमखु वज्रयाने आचार्यपिनि छुं कर्मसं अकि सर्व कर्म आचार्यपिसं जन्त्रथें यानाज्वी न्ह्योनेसं वज्रयानया मूल तत्व छ हे खः स्वलक्षण भाव वयोंह्म छंगु शरीरया अवयव खः प्रज्ञोपाय ज्ञानया चिखि जूह्म थ्वहे चिखि पयने मसह्म ज्वीमखु व वज्राचार्य धाःह्म थुकीहे दु सम्पूर्ण परमार्थतत्व छहे वज्रसत्वया मूल ज्याभः तल छित वज्रसत्वंहे हृदयसं थ्वथें वज्रपाणि नं अखण्डसं ह्यानं गुरू मञ्जुश्री देवता नं जटापोलया दुनेसं हिनाव तयाबिल आचार्यपिसं नं जपमालाया नायोजु थ्वका छिगु ज्ञानगुणया महिमा अपार अनन्त जुयानं सकल गुह्य देवदेवीपिस नं ज्वना जुल छित धारणं अनेक मन्त्रमन्त्रे नं तयातं छंगु नामया शब्द प्रयोगं सम्पूर्ण ज्ञानरूढवीर अभेद्य जुयाच्वन अनन्त कोटिमार वस नं छेद भेद याये मफु छन्त सशस्त्र विषवाण प्रसार याःसा नं अनेक कल्पया विकृत नं स्यंकेमफु छंगु स्वभाव लक्षण नं अकि सकल बुद्धपिसं नं वज्रसमान दृढ आसन यानाच्वन

पंचबुद्ध व पंचतारा सहितगु प्रज्ञोपाय ज्ञानया धारा
शिवशक्ति समालिंगनगु जुयाच्वन शून्यता करुणाया धारा
पंचेन्द्रिय व पंचविषययागु उपभोग पंचकामगुणैर्वरां
जवपाखे पंचबुद्ध स्वरूपगु खवपाखे जुल अन पंचतारा
अष्ट बोधिसत्व अष्टदेवीयात च्वना अनन्त पूजा संभारा
जुल थन स्वाधि-देवताया महोत्सव सहज सुखधारा
जुल थन दथुया गोल भाग धर्मधातु समुद्भूतगु सारा
अलिप्त परिपंच छुंहे मदु थन अनन्त कोटिमारा
सर्वभाव स्वभावगु थ्वहे बोधिचित्त स्वरूपगु सारा
थ्वहे भगवान वज्री अतएव सोकि आत्मैव देवता वरा

घण्ट (गँ)

वज्रयानि विधिकथं पूजा याईवले देवता आवाहन, स्तोत्र व विसर्जन याईवले पहर पहरे सुन्दर ध्वनि उच्चारण याईगु छगू साधन विशेष ख: । गुवलें आचार्य नृत्य गीत मुद्रालाश्या याईवलेनं प्रयोग यायगु चलन दु । थ्वनं छगू प्रकारया वज्रयानी देवीदेवतापिगु ज्वसा ख: ।

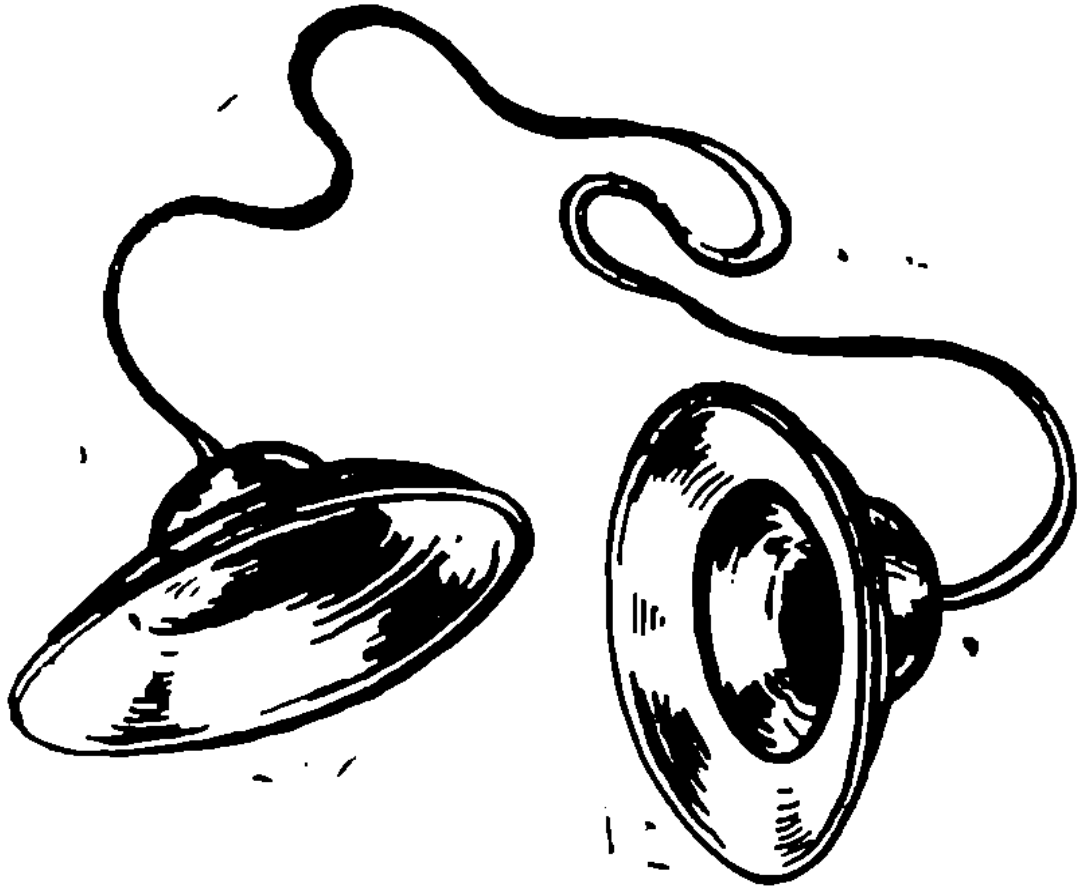
घण्ट

वज्र घण्ट मदेकं ज्वोमखु पूजादि स्तुति कर्मस
वज्रयानिक गणपिसं बिल छित विशेष नायकं
अकि पूजादि कर्मसं सर्व प्रथम च्वयकि छिसं
छिगु वचन न्यना व संकल्पयागो पूजाभाण्डसं
छिगु शब्दया आधारं व्रतहोमादि कर्मसं
व्रतिजन सकलें शान्त दान्त जुया व
खेचायके बलेनं सुप्रभात इले थाना व
सकल न्ह्यलं चाया व सद्धर्म चेतना लुया व
छिगु वचन मकासें याये मछाः न्ह्यागोया व
छिहे खः नायोजुपिथें म्हुतु कःमि जुया व
आचार्यया मूलपतियागु दबुलिसं च्वना व
च्वयकल छिसं भाषण बोथें न्यंका व
अभिषेकादि कर्मे नं न्यंकि सुमधुर घोष शब्दं
देशवासि प्रजापिन्त च्वयकि घण्टाघोष शब्दं
दु युके अनेक सहित पूजा संभार देविपिं नं
थुमिगु बीजमन्त्र सहित नं यात अचिन्त्य पूजोत्सव नं
थुकेहे दु हार अर्द्ध हार धर्मकायया वस्त्रसहितं नं
हानं पद्म व वज्रावलि चाकः हुया व च्वना व

अनेक दिव्य घोष डमरु घण्ट शब्दं न्यंका व
सकल मारभय हरण पशुपति दमन यानाः व
थुगु घण्टया सः तापि भूत सोक आदि बिसीवनी
मार पापि भय व शंका दक्व नाश जुया वनी
ज्ञानि व सज्जनपि:त शास्त्रया मू थुयावनी
नृत्य रागगीत यानाव गुजेश्वरीपिं अतिहर्ष जुयावनी
थुलि मंगल यानाव तिनिनिं घण्ट स:वये मात्र न
पद्मनृत्येश्वर श्रीमान् प्रकट जुया विज्याई विराज नं
अपार अनन्त सुख जायलपा व च्वनी थन
पद्म व वज्र समालिंगन जुल महामङ्गल आःव थनी
प्रज्ञोपाय महाज्ञान हेवज्र नैरात्मा समालिंगन
थ्वहे तत्व अभिन्नरूप श्रीमान् घण्टवज्र समालिंगन

-:०:-

ता:

गुब्ले गन चर्यागीत(चचा) ह्ालि अथवा भजन जुईब्लेनं अन उगुइले राग गीतया ताल्ने ताल विईन: थाईगु छगू साधन विशेष ख: ।

ता:

चर्या गीत भक्ति स्तोसे थाई छित अनेक ताल विया
गुवलें त्यां छु तिं छु शब्दं जायजलपा व वयना विया

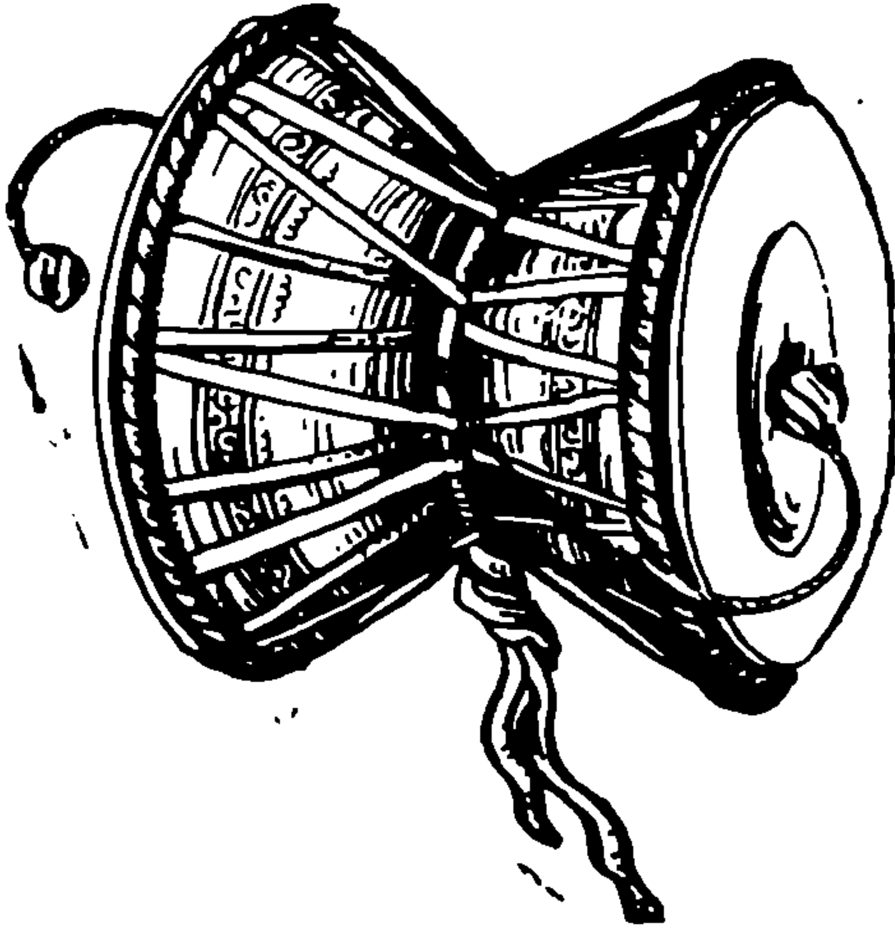
हुयकल छिसं पद्म नृत्येश्वर छिगु नाम शब्दया मधूरे
राग रागिनीया महानन्दे मचां पिरे यायेथें पीरे

स्वया ध्वने मफु छगुसःन्यना राग गीत छगु बशे ध्वनी
छंगु स्वरं गुह्य वाक्य यात धकि तज गुञ्जाय ध्वनी

छंगु अन्तस्करणया धार हेतु निरोध चक्र मस्यूपि
दर्शन दैमखु गुदलें अमित नांचहि ईश्वर धापि

डमरू (दबदब)

गुह्य पूजा याना आगमे च्वनाह्रालीवले अथवा भजन जुईबलेनं थाईगु छगू प्रकारया वाद्यनं ख:। गुबले पीठ मेवा वनी बलेनं प्रयोग यायेगु चलन दु।

डमरू

दमन यायेगु रूप स्वरूप डमरू थाना व मारत्रासन
दिगन्त थ्यंक वयन बिरूप डमरू थाथां वन अनेक
मार पापि भय शंका निवारण याये धुन धका
आःव नित्य छुनं बिघ्न दैमखुत, महाहर्ष धका
अनन्त बिपुल महाराज्य अधिकारी जि जुये धुन धका
महानन्द हर्ष स्वरूपं माया चटके मलात धका
धर्मधातु महामण्डले अधिराज जुया थ्याखं हुये धका
थाना बिज्यात डमरू महासुख हेतु तत्व बुझे जुल धका

कलः

गुह्यपूजा पीठपूजा व नखः चखः त्वने थुकी पंचोपचार व पंचमकार
सामाग्री तयायकीगु पूजाभाण्ड खः ।

कलः

नखः चखः गुबले ज्वी छ पिहाँ वई अवतारि धका
नेपाःमि द्यो भक्त जनतय् छंगु सहाय विना सन्तोष मजू
नखः चखः जुल धायेवं छ पिहाँ वई नःलि भौमचायेँ
स्वाँमाःया वसतं पुनाः रंगि विरंगि स्वाँया लुंस्वां छुना
ह्माउँसे च्वक सिह्लं तिना सुगन्ध धूपया वासना वयेका
किसली व दक्षिणा देछाया अनेक स्वां फिरिफिरि संका
फलफूल मरि क्षःक्षः धायेका न्हूह्म भंलि कलि त्यांत्यां
लः सायेथें चूं सायेका मतकलथें घो खायेका
शुद्ध पवित्रताया भाव वयना छ पिहाँ वै नखः धका
छ पिहाँ वै समां याना अनेक सराजाम जायेका
आशायाना च्वनो छंके त्वाःया मचाखाचा मुना
थ्व थें खुसी जुयाच्वनी पीठ पिठादि द्यो धाःपिनं
अन्न आशा याना च्वनी थः थिति बन्धु धाःपिनं
छंगुहे प्रसाद कायेधका पियाच्वनी गुथियार नं
धन्य छंगु पवित्र गर्भ बाह्यगुह्यया भाव वयन छं
नेपाःमि जन बन्धुपिन्त गन तक आशा वयनी छं
अन तक जिमिसं छन्त तोतेमखु नखःचा पतिकं ।।

सम्हय्‌पिचा (सम्हय्‌ थल)

तान्त्रिक विधिकथं पूजा जुईबले थुकी मुस्या, पान्‌ु श्रो, ला श्ग्रं व स्यावजि सहित ताना तईगु थल विशेष ख: ।

सह्मय्‌पिचा

सह्मय्‌पिचा खनेवं प्रसन्न ज्वो देव देवी
सह्मय्‌पिचाया प्रभावं सुसन्तोष याना हेक्ो
थुके हे दु पंचामिरस अनेक सुख स्वाद सहित
अपार छंगु गर्भशक्ति नयां मफु सुखस्वाद सहित
छं हे वयन नेपा:यागु अपार तन्त्रया शक्ति
छंगु हे आधारं पूजा यात अनेक द्वार पत्ति
खन अन अनेक विचित्र गण चक्र धा:पि
बिल छि अमितनं पंचवलो सहित मा:पि
आचार्यया मन्त्रशक्ति जुल अपारक्रिया जोग भक्ति
हिंसादि चर्या मथोक मायावो इन्द्रजाल शक्ति
बिल छि भोग अनेक स्या:बजिया दुगु जागर्तयाना
म्वा:पालुया फं हुंय्‌ याना पतिबजि मे जागर्तयाना
माय्‌ओनं ङा म्वाकाव बिल छि पंचवलो सहितनं

○

धाला

गुवले नेवाः पह्लं संस्कार कर्म खंका आगंपूजा म्वय् व गुथि न्याय्की उवले ह्याउँध्वँ, कताध्वँ, अजिध्वँ तईगु थल विशेष ख: ।

धाला

गुबले अग्नि व ख्वाला छवा जुईबले मिले जुईंप नेवातय् गुथि व आगँ पूजा जुईबले अन थ्याका व घाला नापं तया पूजा जुई उबले आचार्यजुं सुरा सुन्दरी भावना कथं पूजा याई अन अले प्रसाद रूपे कयाःलि चँ चँ धायेका च्वनी अन थ्वहे सेवनया प्रभावं अनित्य दुःख लोमंकी अन अले न्ह्याईपुल धका नृत्य गीत प्रवेश जुई अन थुगू धालास दयाच्वनी बुट्टा कवों छ्योंं व किकिनी लिसे सागर जन्तु तया थ्वया नापं हिति मंगः नं सुशोभित जुयाच्वनी अकि धाला धैगु नांमनं थ्वहे धालां हाय्की पात्रय् जायेक थ्वं तया थ्वहे धालाया थ्वं त्वनाः सिसीं धाय्की गुथिजन थुगु धालास तयातं अजि थ्वं, कजि थ्वं अले थ्वयँ ह्याउँ थ्वं धाःगु नं जाय्का च्वनी तिरिरीं थुगु धाला खने मात्रं गुथियार सनी फिरिरीं थुकी हे जिमिगु अस्तित्व दु धका न्हिली हररं

⊂○⊃

थ्याका (अन्ति)

तान्त्रिक पूजा विधि कर्म स्वनेमाःगु व लिमं विवाह् व्रतवन्ध कर्मे विभिन्न भ्वजय् अय्ला तया लुईगु थल खः ।

थ्याका (अग्नि)

हे सुन्दरी रूप वारुणीदेवी छंगु रूप अति मोहिनी भावी
छंगु कायरूप उज्वलदेवी मायारूप प्रेम मोहिनी धामी
अंकि छंगु रूप खना हे तान्त्रिक आचार्यपिसं
तल छन्त ल्वेक नामहे थःगु वशे थ्याकोह्य "थ्याका"
छंगु अभिषेक मकासें ज्वीमखु तन्त्रयोगे मथ्याका
महातपश्विभेष जूसां छंगु वशे च्वंह्मयात त्याका
मायारूप मोहिनी स्त्रीनं धाईमखु छन्त ज्वने ह्मांका
अन्न छन्त मिसातेसं फयां फछि बांन लाय्का
शान्त गम्भीर धीर जुया फयां फछि घरानि धाय्का
योग नरेन्द्रगा झंगःथें फिरिफिरि पपु संका
थ्याका ज्वना वंचवनां ज्वालाज्वाला प्वलाप्वाला थीका
साहुनया पिजाथें च्वंक अयलाः त्याररं हाय्का
अय्लाः लू साह्मया अति मन चक्कंका
जन्ति व ल्वासो भोजय् छंगु वर्णन ज्वी धन्य धका

थापिँ (थ्वँप)

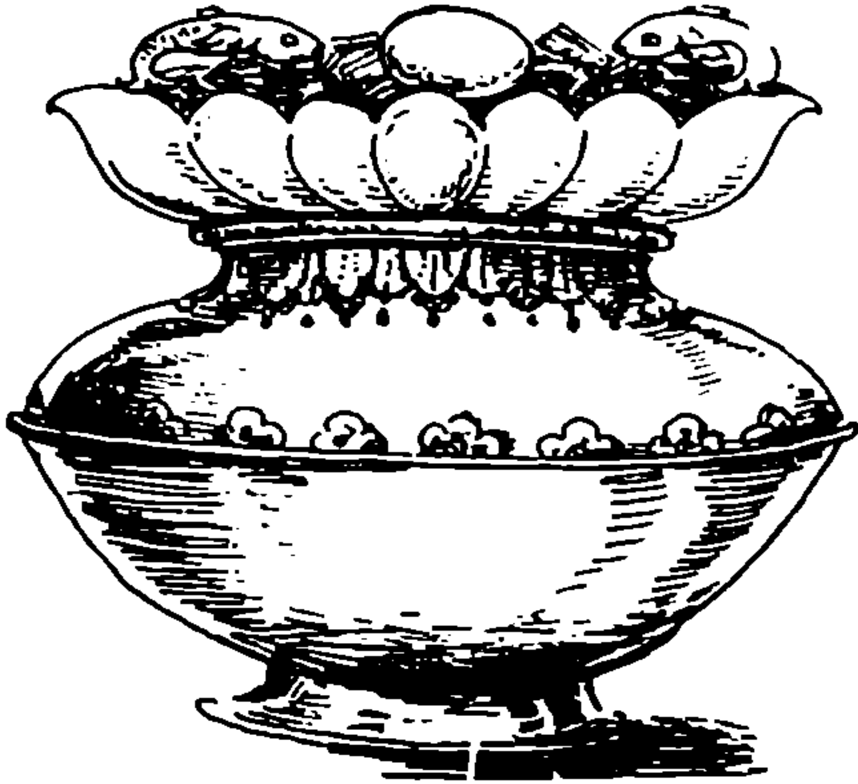
तान्त्रिक पूजा जुइवले प्रजिध्वँ जक तया स्वनीगु यायें याइगु थल खः। नर थुकी घान्ना सोमार्थं अंम्बुचा दैमख्। गुगू इले महाय्मस्नेत ला नके छोयेवले व अगुपूजा कू छोयेवलेनं प्रयोग याइगु चलन खनेदु।

थापिं (थ्वंप)

नेवाःतय्गु संस्कारस थापि व थ्वंप धँगु नामं थःगु शान ज्वना छ पिहां वै गुथिपवंस छंगु गर्भे च्वनी मूतिगु थ्वं जायक तया गुबले मचा बुई, थव म्ह्याय् मचाया उबले ला नकःवने धका वलाबजि व चुंला तया वहे नापं अभिन्नजुया वनी छ सरासर ल्यूल्यू च्वना थुलिजक मखु अन्नः देउपूजाकू छ्वयेवलेनं छंगु सहारा विनानं युगु पवं थितिरीतिस पूर्णमजू मभालपा छन्तहे मालाजुई गुथिजनं छंगु रूप शिप खना प्रशंसा याई धन्य धका छंगु रूप जोभन खना माला जुई भुयुमायुतय्सं छ सुला च्वन मखंक स्यूंगु ववथास कवना अयेनं लुईका यनी हाराहुरू मूर्ख पासा नाला थ्वहे कारण छ थों थन दुर्लभ थें जुयाच्वन

खाय्‌पा:

अांग पूजास तान्त्रिक विधि पूजा याईवले घां छ्‌वालुका चीचिकं त्वाकः- छ्‌याना तईगु पेयपदार्थ तईगु छगू यल विशेष खः। थुकी ग्रंखुचा दईमखु। प्वहे यलया दथोने पुस्पा तईगुयातहे खाय्‌पा धाईगु खः। थुगू खाय्‌पाले ला न्या स्यें पूजास अनिवार्य कयं च्वनी। लिपा पूजाया अन्तरं खाय्‌ प्रसाद वितरण जुई।

खाय्पाः

नेवामि बन्धुजनपिनी गुवले आगंपूजा जुई
उवले छ पिहां वे तीजक नःलि भौमचा थें
भौमचाया त्वाथे चवनी मचा खाचा याउंक
अथेहे छंगु गर्भे थनी खाय् ला न्या खें जक
थुलियातहे आचार्यनं भावना याई याउंक
त्रिचर प्राणिया क्लेशकर्म उद्धार याय्गु मत्तोनं
अनेक विधि शोधन याई उद्धार जुल धका
कर्म क्लेशया मूल राग द्वेष मोहया कारण
थ्वहे विशुद्ध जुल भाःपा हूंहूं देह चचा हाला
छंगु प्रसाद खाय् त्वना जुल मोक्ष भाःपी
अन्ते बिया हूं खाय् क्वंनिसें थ्वहे तत्त्वज्ञानं निरोध भाःनी
थुलि जुय्व पूजा सिधल धका निश्चय नं यः देवतुल्य भाःपी

◌O◌

सगं धौपति

छुनं ल्याखंस भितुना देछायेतः, स्वस्ति मंगल यायेत छ्यलीगु शुभ सकुन बीत न्ह्यब्वइगु यल विशेष । थुकी केवल भोजक तईगु खः ।

सगुन धौपति

त्तन्त्रचर्या विधिकथं आगंपूजा याईगु इले
लगः धगः व थांपि नापं स्वनीगु धौपति ।
थुगु धौपतियात आचार्यं उगू थास
बोधिचित्तया लुमन्तिकथं भावना याई अन ।
ध्यपतिया अर्थे चतुर ब्रह्मविहार मतो तया
पूजायाई आचार्यनं साधना विधिकर्म खंका ।
गुल्हसिनं प्रसाद काई थुगु अझ स्वस्ति मंगल
अझ थुगु सगंयाके सप्तवृद्धि नं दइगु जुल ।
यथेधका प्रशंसा नं याना तइतल तन्त्रस
थ्वहे परम्पराकथं झीगु संस्कृतिया सगं जुल ।
अकिं झीगु संस्कार संस्कृति कथं थौंतक नं
गुगुनं कार्य सफल याय्त कयाच्वन सगं धौपति ।
ज्वनाच्वन स्वस्तिवाक्य मङ्गलं बो दिसन्तु धका
थ्वहे झीगु भिन्तुनाया छगु पद्धति धयातल ।

—छगु तंसा— ✱

नवरत्न जडित कलापूर्ण मुकुटनं
छंगु शिरे सदानं उज्ज्वल सुशोभन

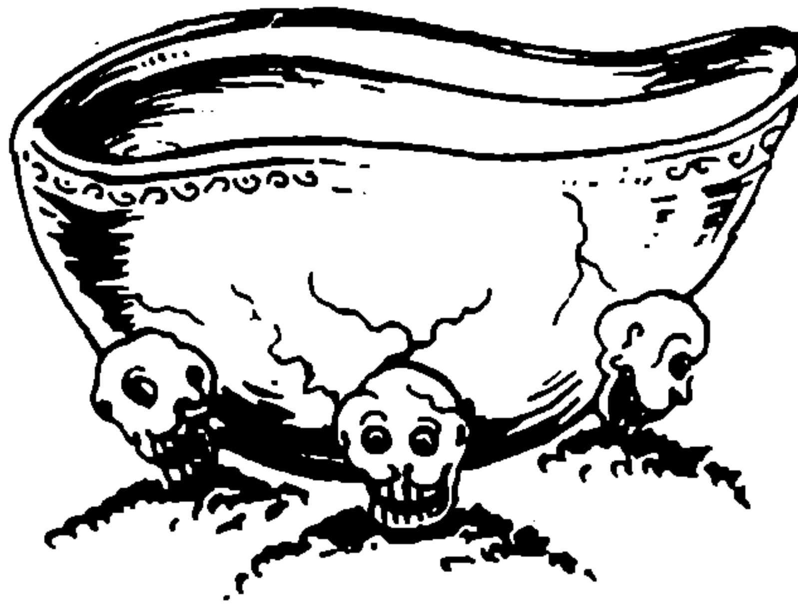
✱ थ्व चिनाखं छपु प्रसंगवस जापान टोकियोले वना डाक्टर ज्वनाच्वह्म काय्‌भाजु सुरेन्द्रयात आशीर्वाद रूपे भिंतुना बेछामागु जुल ।

सुवर्ण हिरा सहित कपाले बेतांचिनं
झलमल जुईक फर्फर सनाच्वंगु
थुजागु बेतांचिनं सगं छंगु कपाले
सुवर्णरत्न जडित छंगु न्हेपनस
गोकुलं सुयेदयमा सदां न्हेप भयानक
बहुमूल्यगु भिंगु हिरामणि सहित
नुगलस कण्ठि ववखायेदयमा न्हिथं
वैदूर्यमणि रत्न श्रीयन्त्रयुक्त लुँया
जंत्र क्वखायेदयमा सदां छंगु हृदये
जोस्वां चवस्वांन मुकुन्दराज स्वांननं
ववखायेदयमा हानं न्ह्याईपुक सदांनं
सप्तफणिसहित छंगु लप्पास बाजु नापं
पञ्चरत्नया चुल्यां न्ह्यायेदयमा ल्हाती
अमूल्यरत्न थुना तःगु लुँया अंगुलि
पति पति पत्तिकं न्ह्यायेदयमा सदांनं
अन्तर्राष्ट्रया ईव्यो पाय्छि जुईक स्वेगु
रत्नजडित लुँया घडी दयेमा नाडिस
किंकिनीजाल युक्त जभिनं तिये दयमा
तासतिन्खा ववयांचिया वसतं पुने दयमा
च्वाला च्वाला थीक लँकां दयेमा लुँवहया
सर्व सत्व प्राणिया मन व शरीरया
दुःखकष्टं पीर फुक लाय्कीगु वासल
डाक्टर सुरेन्द्रया बाय्गस भरे जुया

थातथेंह्म धन्वन्तरी तुल्य छ जुयेमा
अन्तस जिगु मतो थुजागु दिव्य वस्त्रं
पुनेतः सुयोग्यह्म छ जुयेफेमा सुरेन्द्र !
थुलि अप्वः छन्त धायेमफु मेगु ह्यानं
थुलि अप्वः ह्यानं मेगु छु धाये जिमिसं
थुलि सौभाग्य छन्त वियाच्वना सर्ग थों
च्वनाच्वना स्वस्तिवाक्य मंगलं बो दिसन्तु
छन्हु थुजागु दिन निश्चयं वई धका
स्वये दई न्यने दई सदां नापं च्वने दई
धका सदां मतीनं विद्याधरी पालिस
न्हिथं भोपुया जल सदां छंगु जयजय धका
थुलि धयाः जि छन्त स्वस्ति मंगल भापिया

गुह्यपात्र

थुगु पल ग्वासयाना तन्त्रक्रियास गुह्यदेवी देवतापिं सन्तोष निम्ति खाद्यपेय पदार्थं छ्यायगु व महाप्रसाद बीगु निम्ति प्रयोग याईगु थन्न विशेष खः। थुकीया प्रविधि दीक्षा विना दर्शन निषेध यानात:गु दु।

गुह्यपात्र

वज्रयानी गुह्यपूजास पात्रमध्ये प्रसिद्धगु गुह्यपात्र मन्त्रपात्र थुगु थलया नां जुल थुगु थले किंकिनी बुट्टा व द्योने शुष्कमुण्डनं सहित याना तःगु थुगु कपालीपात्र घईगु थुकी पञ्चशालिनं जायका तै गुप्तरुपं थ्वहे पात्रया आसन मिज्वालायुक्त त्रिकोण मे त्रिखुतिया द्योने तयातै जिगि जिगि च्वंक थुकियात आचार्यनं हूँ हूँ देह भावनानं अनेक मूद्रा नृत्ययाके पूजायाई दिव्य ज्ञानं थुकियात सीसं मूलपात्र धयाच्वनी थ्वहे प्रसाद कायेतः हूँ हूँ देह चचाहाला थनहे मामकी व नांचहि नृत्य जुयाच्वनी जिगि जिगि खानाव नकिजुनं इनाबिई थ्वहे प्रसाद कयालि देहमुक्त जुल धाई विना दीक्षा मदयकं थुगु थलया दर्शन विईमखु वईत प्रसाद गुबलें अन थ्व प्रसाद काईबले अन उगु विधिकर्मस उचनीच चिपनिप समानरूप याई अन

थ्वहे महाप्रसाद धका भावना याई नित्यनं
खनी धका गुथियारनं धकितया तई अन
अतिगुप्त रहस्य भावं पूजा जुई अन दुने
धन्य पात्र छिगु गर्भ थुकिया तर्पण बिया
देव देवी सन्तोष याई गुरु वज्राचार्यनं
अकिं श्रीसं थुकियात महापात्र धया च्वना
अकिं थुलिजक महत्व पूर्ण जुगुलि छन्त
हेवज्रादि सम्वरपिन्सं धारणयात सदां छन्त
अकिं छंगु वर्णन याये मफु जि थन यथार्थ
अकिं छन्त तल ल्वेक 'पद्मभाजन' धका नाम

बौकवह्ला

तन्त्रक्रियाया सन्दर्भ भूत प्रेत पिशाच आदि लोकपाल क्षेत्रपाल व अन्य
विघ्नकारकपिन्त सन्तोष निम्ति वलिक्रिया छाहायकेगु विशेष
प्रकारया छगु थल ख: । थुगु प्रकारया शान्ति स्वस्ति निम्ति
वलि हायकेगुन ख: ।

बौक्वन्हा

बुद्धशासनया रक्षा व देश नगर ग्राम शान्ति निम्ति
अरण्य पर्वत खुसि समुद्र वृक्ष मूल गुहा
चतुष्पथ श्मशान ल्ह्वास पिखालखु आदिस
गुलिनं बासयाना च्वंपिं लोक दिग् क्षेत्रपाल धाःपिं
भूत प्रेत पिशाच नाग यक्ष अपस्मारक च्छाया आदि
गन्धर्व किन्नर अन्तराभवस च्वंपिं सकलयातनं
खाद्य भोज्य पेय नक्येनिम्ति वज्राचार्यया आह्वान शक्ति
थःगु मन्त्रतन्त्र शक्ति विधिथें वलि गोजा तयालि
भावनानं अधिष्ठान याना वलि हाय्केगु व अथेहे
छाहाय्केगु तर्पण बीगु विधिविधान आरम्भ जुई
उगु कर्मकाण्ड पूजास न्ह्योनेसं तैगु थल जुल
थुगु थलया प्रसाद लाभजुगुलिं अपिं सकलया
तुष्टिपुष्टिप्रीति प्राप्तजुया देशशान्ति सहकाल जूवनी
अले जजमान सकलयां मनोरथ सफलजुई धकाधाई

माकःदलू

नेम्रचर्याकथं गुह्यपूजा जुईवले मोहनीसिन्हः फयगु आवश्यक जुई उवलेजक न्ह्योने प्रस्तुत याईगु विशेष प्रकारया दीपभाण्ड खः ।

माकःदलू

नेवा संस्कृतिस श्रोसं अनेक प्रकारया दलू खना उगु दलू मध्ये थुकिया थःगुहे विशेषता दैच्वन च्वहे माकःदलूयात तयावंच्वन गुह्य पूजादिस खःजा श्रोगु संस्कृतिस इनायदलू खादलूया नामं मदुगु मखु पूजाविधिस अथेनं माकःदलूयात जक थुकिया थःगु रहस्य दईधका जि मतीतया खासयाना थुगु दलूयात गुह्य पूजादि कर्मसजक छ्यलायंच्वन थःगु विधि मोहनीसिन्हः फय्बलेजक थुकि मेमेगु मतदलूथें केवल सलाई च्वानाजक मगाः साधनविधि कर्म खँका च्याकोगु जुयाच्वन थुको लिसें सुपाचं तोपुय्थें थुको सलिखं तोपुयावो आचार्यया पूजासिमधःतले तयातं मोहनी फया उको पूजाविधि कर्म सिधय्वं सलो उला विइ अन सलिखे दुने स्वय्वं अन अनेक भाव संकेत खनो खनेदया च्वनी उकिसं दानपतिया भिं मभिं भविष्य लक्षण संकेत अन भाव पिज्वयाच्वनी गुबलें शंख चक्र स्वस्ति गुबलें मोहनी छतिं मखाः थथे जुयेव कुलक्षण अन बयने धुनी सलिखे

गुबलें सलं जायक अन मोहनोखं तोपुयाचवनी
थथे जुयेव अति भिन धका सकलें हर्ष जुया चवनी
थुगु मोहनीसिन्हः तिना दिव्यचक्षुया ज्ञान देथका
भावनायाना निश्चयनं "उद्याता तल चक्र" च्वना
पूजा सिधेवं मोहनी तिना ईष्ट देवताया प्रसादथका
जम्भन स्तम्भन आकर्षण वशीकरण जुई उगुलि
धन्य धन्य आगं-पूजाया महाप्रसाद धयाच्वनी
थुगू मोहनीसिन्हः तिनागूलि अन्तरदृष्टि खनाच्वनी
च्वहे खः वज्रयानया कर्मसिद्धि भालपा च्वनी
थुजागु अति महत्वपूर्णगु गुह्ययानया चर्यास
माकःया नुगःपाचे छाय् मत च्याकल धंगु
थुकी छक विचाः यायेनु माकःदलू छाय् धाल
अज्ञान मोहया फलं पशुपंक्षी जन्म काईगु
पशुपंक्षी मध्ये मूर्ख माकः जुया जन्म जुईगु
थुपिं माकःतयसं गुबलें खःगु भिंगु ज्या मया
अमिसं गुबलें इपिं थन तस्सकं मूर्ख जुया
थुजापिं सत्वप्राणिपिं इमिगु नुगले सदानं
दिव्यज्ञान दय्मा धका थुगु साधन यानागुलि
प्रज्ञा ज्ञान जःनं खय्मात्रं अज्ञान मोह फुनालि
पशुत्वभावं मुक्तजुया दिव्यज्ञान लाय्मा उमि
च्वहे मोहनी तिनागुलिं झिगु जन्मनं सार्थ भालपे
माकःदलूया रहस्य खं थुलि धया थनसं ववचायके

卐

खादलू

सनः, दिगि, चपा: व बही विहार तथा दुकुने खाया नईगु छगु प्रकारया मत ख: । निमं छें छें ख्यालं पिने खाया नं मत त्रिगु चलन दु ।

खादलू

सतः फलेव दिगिस अले देःग व बही बाहाले अथे हे नेवाःपहलं जाःगु पुलां पुलांगु छेँखापतिकं संज्याः ववछ्ज्याः गाज्याः कुंज्याः विमाज्याले च्वे पाखाय् शिखःनं चिना मतकल थेँ योखायका तयातंगु गुगु खः उगुयात हे थाई खादलू धका कालिहृदया परिकल्पना याना देकुगु खादलू थुगु उच्च विचार कालिगर त्वेक नांतल दलूपा धका दहया आकारं देकुगुजि दहलूया नाम दलू जुल थ्वहे दहया दथूस ज्योतिरूप मत च्याकल कनाच्वन इतिहासं थ्वहे सृष्टिया हेतु धका थ्वया स्वागत निम्ति च्वे खाया खादलू धका ह्नी पूर्वजपिन्सं थुकियात सन्मानयात थुगु रूपं थुगु खादलूस न्हिथं मत वियाच्वन ह्मोसें सकल देवतापिन्त व अले लँजुवापिन्त धका प्रकाश विये निम्ति मत वियाच्वन न्हिथं थुकी थुलिजक मखु अझ नेवाः संस्कृतिया जः वयनेतः ज्याले पिनेथ्यरु च्वना थःगु कलात्मक ज्ञान वयना छं नित्य सेवायाना वैच्वन थौंतकनं थःगु धर्मजवना अथेनं छंगु गुणत्वमंका निर्गुणीजुया पशुतुल्य धायका पापि धेवाया लोभं वनेमाल छ थौं हूंकन थ्यंक यायेमफु छंगु वर्णन थुलि धया थनसं ववचायका

त्वादिवा

नेवाः संस्कृतिस म्वनेदैच्वंगु विभिन्न दीपभाण्ड मध्ये कलात्मक ढंगं देकातःगु छगु प्रकारया भव्य रूपगु दीपभाण्ड ख: । थ्वासयाना थुगू दीपभाण्ड विभिन्न उत्सव कर्मंस लसकुस याईवले थ्वये हईगु घासां ज्यू ।

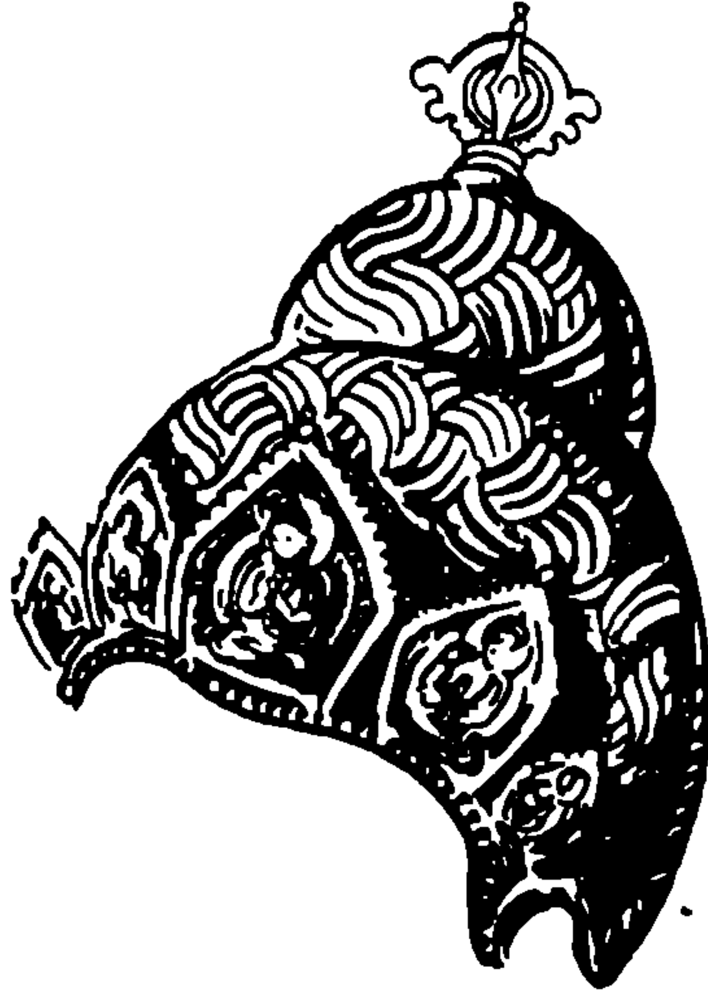
त्वाःदिवा

प्रतिभाशाली कालिगरतय्‌गु नेपाः भ्रंगु उन्नतिया ज्यासः थनहे च्वना दयःकल छन्त उन्नत जीवने यंके धंगु भ्रासं साहित्य व कलाकारतय्‌गु इच्छा व इज्जत तयेगु छंगु भ्रासं उकि थुगु सभां विल छन्त त्वाःदिवा धंगु नामया पास कालिगरपिंगु चःतिया चिकने बुल छं थःगु जीवन इताः च्याकल छ थःगु संस्कृतिया जः नेपाः भ्रःभ्रःमभ्रः धायेका उन्नत कला प्रेमि जनपिंगु भ्रद्भूत कल्पना शक्तिया बत्ताय् भ्रभिव्यक्त भावया ज्ञानं किल देसलाइनं छंगु जीवन इताः भ्रत एव छगु शरीरे मलखं हिनानं ध्वेमफु छंगु जःतिया इता सौन्दर्य व गंभीर छंगु रुप खना मोहित जुल विदेशी जनता यंकल छन्त मोहनी तया हुयेकल नेपाःया भ्रस्तित्व धावव कुसां कुयेथें छत्रं कुयेका चूडामणिथें नेपाःमां शिरे तया ज्वना हिने थें नागं हिना गुंखिया लहराथें मलखं हिना जालया लंथें कवचं फिना ज्योतिया धनुष वाण ज्वना शिल्पसमाज रणया बिचे च्वना छं त्याकल विजयध्वज ज्वना थजागु धैर्य व भारथ ज्वना च्वन छ नेपाःया दशरथ जुया उकि जिमिसं छंगु गुण लोमनि मखु जुगान्त ध्यंकनं थ्वहे छंगु उपकार ह्मसिया दुःखया भावो छुं स्वय् म्वाय्‌क

तथा बिया जिमिसं छन्त सुख सुमङ्गलोत्सव ज्याखें जक
लसकुस यासां जुजु ' सवारी जूसां ब्वया बिया छन्त जक
छंगु जन्म दिन खुन्हुजा श्री नेपाल सम्बत हीइकूगु खासा
छंगु जीवनपत्र जातः स्वया धन्य छिगु सौभाग्य धका
छंगु सहायं जुल पूर्ण राजा सिंहलसार्थ नाम उद्धार धका
च्वयातल संगीतकारतय्सं हालाच्वन दाफा भजन धका
सिंहलनाम सार्थवाहू उद्धार धन्य त्वाःदिवाया करुणावतार
गुखुन्हू छंगु थुगु नाम दन उखुन्हू बिल लोकं पूजा सत्कार
नेवाः समाजे दुने छगु उखान सुलाच्वन छंगु नामया अधिने
छिमिगु त्वाःया त्वाःदिवा दुला धका न्यनीगु चलन नेपाले ।

मुखः

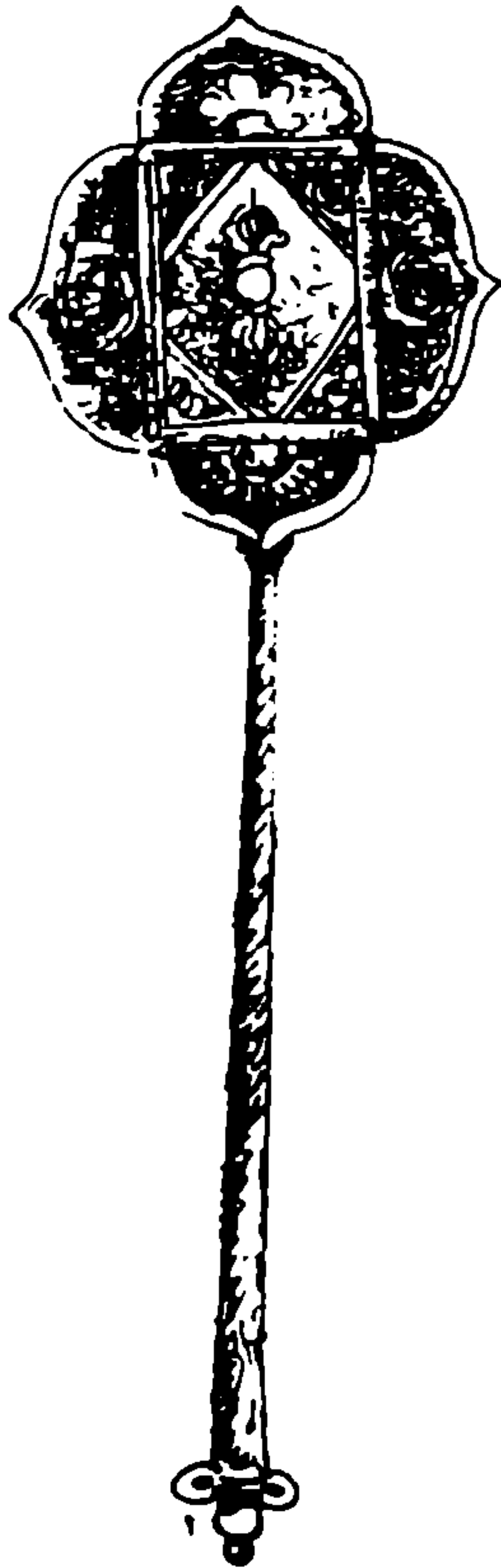
गुरु वज्राचार्यपिंस होमक्रिया याईबले व ताराकार्य एवं गुह्यपूजास नृत्य नाट्य मुद्रा काईबले अनिवार्य रूपं पुईगु वज्रयानी तपुलि खः ।

मुखः

तन्त्रया अभिषेक कर्म पुयेमाःगु गुगु खः मुखः हास्य लाश्य नृत्य कर्म मुद्रा हस्त कायेबलेनं धर्मधातु महामण्डले अधिराज जुयेबलेनं महामण्डल दर्शन बिइत पुयेमाः छन्तहे नं सम्पूर्ण महायानया अधिकार प्राप्त यायेतः छंगु सहाय विना नं जुईमखु न्हां तन्त्रचर्या थुगु मुखःया लक्षण सिइकी स्वतं तगि लुगु ववेयागु तँय् तयातई पञ्च बुद्ध सहित यानः ध्वयां च्वे तया तई पञ्च कुलया चिन्ह तया अनं च्वे चवंगुनी जक शर धनु खड्ग पुस्तक तई सर्वोपरी दकले च्वे उष्णीषया रूपे वज्रांकित सर्व बुद्ध महामकुट चूडामणि समुज्वल मुखःया ल्यूने पाखे अमोघपाश चिखि दुगु थुगु मुखलं पुये मात्रं पञ्चाभिज्ञ लाभ जुईगु सम्पूर्ण ईश्वर तत्व न्ह्योनेसं साधन याये फंगु जुईमखु फंमखु धंगु मदयक सर्वशक्ति खनिगु उकि सकसिनं सिइकी थुलि चमत्कार युक्तगु अपार शक्तिमान दंगु वज्रयानया तपुलि धयागु

सुलाःपाः

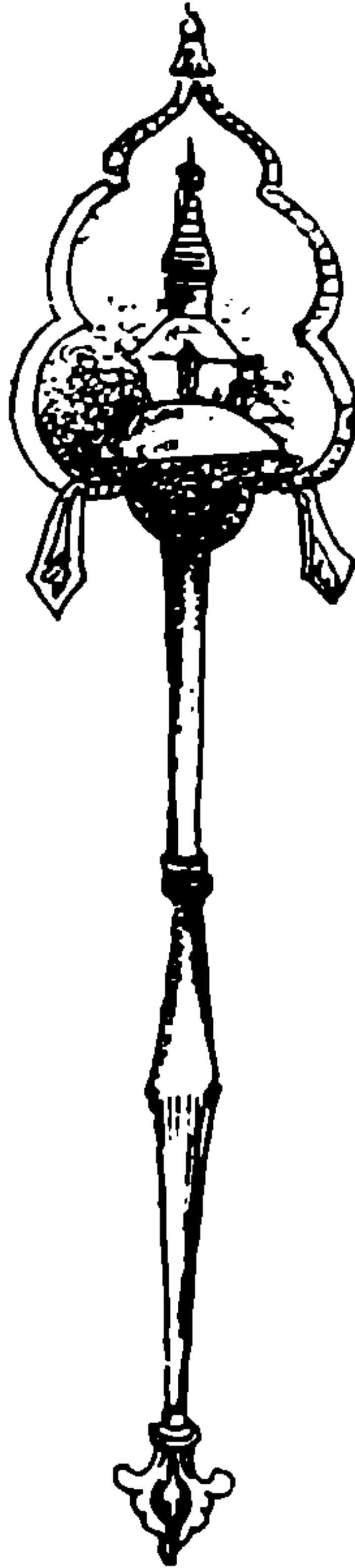
गुरु वज्राचार्यपिन्सं यज्ञयागादि याईबले जक प्रयोग याईगु छगू प्रकारया ज्याभः ।

सुलाःपाः

स्वाहापात्र यज्ञ होम कर्म अति प्रशंसनीय ज्याभः छ्गुहे सहायतां जुल अनेक होमआदि ज्याखँ छ्हे अग्नि देवताया छह्म ऋणो जुया च्वंह्म छं गुवलें पुलेमगाः यज्ञ यागादि कर्मस कतःया वजो थः कजो जुया दानयाना च्वनीह्म छ्गुहे हस्तं वनाच्वन विश्व शान्ति कामना नं स्वाहा स्वस्ति ब्वनेवं पुईको धुंको छं थःगु ल्हात स्वांवा तछ्व ब्वलः ह्राम्वः अष्टादशि सर्वप्व धंगुनं अविछिन्न घृतधारा हायकल छं यज्ञ कर्म हव्य होम धूम आकाशे लीन जुल सुपाय्याके गुंकि जलवृष्टि जुई पृथ्वीले अले जुई सहकाल धंबले धन्य छिगु हस्तं पिजवगु शस्यजातया भाग्य गुजागु

सिलाय्कू

नेपा:या बौद्ध परम्पराकथं बाहा बहीलि भिक्षुजुया स्वंपिन्सं धारण याय्मागु शील गुण युक्त सिलाय्कू डन्डी ।

सिलाय्कू

नेपाःया थःगु परम्परागत कथं भिक्षु जुई गुह्म उह्म भिक्षुजुया संघ सामग्रीया मू ज्याभः धंगु थुगु चूडाकर्म याना भिक्षु जुल उह्म मनुखं ज्वनीगु गुगु खः उकीयात धाई झीसं शील गुणयुक्त सिलाय्कू ध्वहे सिलाय्कूया नापं पिण्डपात्र नं दईगु जुल गुह्म भिक्षु भिक्षा वनी 'तिनी भान्छ' धका धया ध्वया ल्युल्यू हानं थन प्यन्हुया पालं बियाछ्व धकानं ध्व सिलाय्कू धंगु छु खः उकिया भाव मथुल थन उकिं थुकिया भावना नं संक्षिप्तं च्वया जि थन दथुम चैत्य अङ्कित ध्वया पिने प्रभायुक्त जुल रूप अले ध्वया क्वमं स्वोन्हय्लंगु दीर्घ प्रमाणगु डन्डीकथि थुकी स्वकुं प्यकुं व च्याकुं युक्त डण्डी आकार याना थुगु दण्डीया निम्न भागे तया तं अर्द्ध वज्राकृति अम डन्डीया उर्द्ध भागस स्वचा प्यथी चवका तयातं प्राचीन कालया सिलाय्कूस लःचाल्नीनं घानातं थुकिया वसि प्रमाण स्वयम्भूया शिलालेखे दनि ध्वहे श्रावक यानया मूल चित्त चैतन्यरूप चैत्य थुकोहे दु विनय आदि शील धर्मज्ञानया दर्शन

उकि शुद्ध भिक्षुपिसं त्वःतिमखु सदां छन्त
थ्वहे परम्परां वंच्वन बुद्ध जन्मभूमि नेपालस
थुगु भाव मथुयालि त्वःतल छन्त थों थन
थुक्रिया परिणामनं वनेमाल छ परदेशस
अज्ञनं धारण मया छन्त थौंया भिक्षु धापिसं
नयत माःगु पिन्पा धारण याय् धाःसा अःपु
शील धर्मया शुभ प्रतीक सिलायकू ज्वने थाकु
अत एव थौंया भिक्षु थः कतिलाःसि जक जुईफु

पिण्डपात्र (पिन्‌पाँ) गुलूपा:

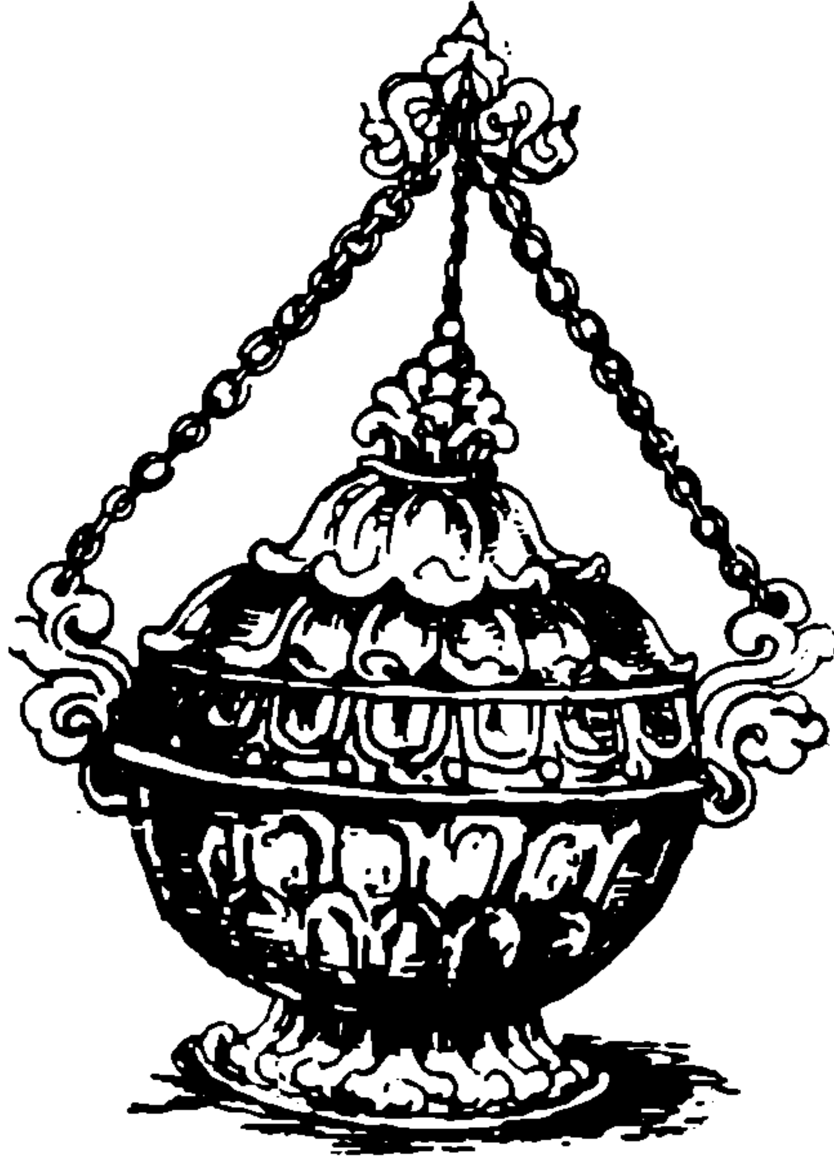
थुकेत सम्यक् नशं पञ्जरा जुई, उकेत अन बुद्ध बोधिसत्व एवं शाक्यभिक्षु, वज्राचार्य, श्रामणेर, चैलक, ब्रह्मचर्य भिक्षुपिन्त दानप्रदान याय्‌त प्रयोग याइगु थल खः।

पिण्डपात्र

धन्य छिगु पिण्डपात्रया जन्म थ्वलोके दानया लीलाकर्म
छित खनेमात्रं सुप्रसन्न ज्वी दान पुण्य शील धर्म चर्य
छिगु नामं हे दन थ्व लोकं सम्यक् नरां पञ्चदान
छित खना प्रसन्न मजूपिं दईमखु कन्तिभाव जूसां
छि हे खः बुद्धपिंगु ल्हातो शान्त रूपं च्वना वयंह्म
छि हे भिक्षाटन याय्बले परम हितैषि मित्र जूह्म
छि हे विराग शान्त चर्यया श्रीसम्पत्ति भाव वयंह्म
छित हे धारण याये मात्रनं दीपङ्करादि बुद्धपिं लुमनि
छित हे नाम तःया त्वनी सुपिण्डपात्र धका परलपि
मदयां महादरिद्र जूसां तःमि जुयां इन्द्र हे जूसां
स्वया त्वने फईमखु छगु गर्भ खालि जुगु सुनां
गुखुन्हु पर्वकाल दिन जुई उखुन्हु छन्तहे जुई माला
छिगु उत्तम पुण्योदय गर्भ शान्त रूप खना
सौभाग्य जुई योपिन्सं थनेत वं अन्न धन रत्न ज्वना
छिगु हे स्वाल पञ्जरां खुन्हु शील नेम धर्म छुं मस्यूसां
लिखय चायका वईच्वन पिण्डपात्र ज्वना वह्म धका
सुनां श्रद्धाभक्ति तया थनी शाल्योवन सुपरिपूर्ण जुईफ
निसंदेह पूर्वक थुह्म वनी सुवर्णया त्वाथलं तप्यंक
धन्य छिगु शान्त रूप यायेफुगु मखु जि बयान
धयातल पिण्डपात्रावदाने अप्रमेय पुण्यया बखान

ग्वय्का बाता (ग्वय्बाता)

म्वाग नेवा: समाजे शुभ इहिपाया सन्दर्भे न्ह्यमिजु ज्वना वइगु पुनुग्वय् कूग्वय् न्ह्यवं तयाहइगु कलात्मक भावपूर्णगु बाता विशेष ख: । तर थुगु बाताया तले स्वम्वो तो व दयोने सिखनं साय्कात:गु गजूचा सहितगु पुस्पा समेत दइच्वनी ।

ग्वय्काबाता

झीगु परम्परागत नेवाः धर्म व संस्कृति कथं पूर्वजपिन्सं दय्का थकुगु अनेक वसुजाः ज्वलं थुगु थलबल मध्यय् थुकिया थःगु महत्व दु न्यासः बाता दँबाता जुल झीसं खना च्वनागु अथ्येहे लखाबाता जानय्बाता इत्यादि दुसान थन केवल ग्वय्काबाता यागु विषय कया जक याय्तेना छुं वर्णन थन थःह्यं स्यूथ्ये जक सुनां गृहस्थि च्वना थःगु कुल धर्म स्थिर निम्ति कुलीन व सुचरित्रह्म मिसा ल्यज्या याये मति उबले लं मिले याइह्म लँमि जुया थाय् वनी लँमिजुं निगूपक्षया खँ मिलेयाना साखःपो बोयनी साखःपो बिया जातः कयाहया मिलेजूमजू स्वई जातः मिलेजुल धाःसा ग्वय् बिइगु अन ज्या जुई अले थुगु ज्या निश्चय जुल धका खँ कोछियो खँ कोजीवं शुभ मुहूर्तस थन बिवाहोत्सव जुई अले लमिजुं कलात्मक शुभ लक्षणं युक्तगु ज्वना वई स्फूर्तिसाथ ग्वय्काबाता न्ह्योने तया थुगु ग्वय् बाताः गुजागु भावपूर्ण जुई धाःसा

निम्न भागे खखो धू पालि चिह्नः युक्तगु
ख्वया द्योने पद्माकृति व अष्टमङ्गल चि बुत्तादुगु
अले पुस्पाते लिबिंचा व मेघपुष्प चि युक्तगु
ख्वया द्योनेसं कुलीश चिह्नः युक्त गजुचा तया
क्षपुफो दुगु स्वपु शिखलं उकी बांलाक सायकातःगु
थुजागु शुभलक्षण सहितगु पुजांगु ग्वयकाबाता ज्वना
फयांफछि घराणि धायका लमि भाजु ह्योने च्वना
अले कुलीश चिह्नः युक्तगु पुष्पः अन उलाच्वनी
थुगु पुष्पाः उलेवं अन उकी दुने च्वंगु छलंङ्ग खनी
थुगु ग्वय्वाताय् दुने पुतुग्वे वःग्वे व लवं दईच्वनी
अले लमिजुं जहान फुकी व थःथितिपिंत बियाच्वनी
थन ह्यायमचा भम्चाः पे फयांफछि बांलाकाच्वनी
अले सम्बन्धित थःथितिपिसं ग्वय् कया च्वनी
थुगु ग्वय् कयालि भितुना देछाछां ग्वय् कया च्वनी
नःलि भौमचा सुविनीतं नतमस्तक जुयाच्वनी
प्रसंगवश थन सुनां छु छु बी धंगु खँसीके निम्ति
ख्वया मर्यादा अर्थ भाव थन ह्यख्वया च्वना
सजघजं जन्त वयाच्वनी पंचबाजासहित बन्धुपिं मुना
जन्त वःपिं थ्यनेवं भौमचा थिकथाक जुयाच्वनीअन
अले गुर्जुं ह्योने च्वना विधिपूर्वक पूजा यायेवं
मंगलाष्टक ब्वनाहःगु न्यना नुगःमछिका विरह याई
अले जहान व फुकीजनं ग्वयकया शिबेज्वलं लःल्हाई
ह्लापां गुरुजुं जःमुमाः श्री कुलधर्म स्थिरयाव धका

अनंलि अबुजुं ज्वलान्हेकं बिया धर्म आदर्श थ्वोकि धका मामं वी सिन्दूर सिह्न मू सौभाग्य पूर्णजुईमा धका पाजुनं वी स्वधर्म विचलित जुईमते गुबलें धका यदि कुलधर्म नष्ट जुल धा:सा निश्चय पशुतुल्य ज्वी छ थ्वेगु संकेत बियालि थह्मं खिप: छत्वाचा बिईगु जुल थ: जहानपिन्सं बियाच्वनी वसुजा व शिबे ज्वलं अथेहे थ:थिति.पिन्सं जक अनेक उपहार वस्तु बियाच्वनी पाजुं ब्यूगु गोप्य सन्देशया सवा छं बौलाक यइकी धका पाजुखल:पिन्सं अन मन्हिकसिचा न्ह्यब्वया च्वनी अन्तस थव दाजु वा किजां टनं छह्म अंशियार ख: धका ता:चा छपु जक जूसां तीजक ल:ल्हाना बिई थुगु थितिरीति कथं ग्वय् काय् बिये सिधयेवं जन्त व:पिं सकले दनालि समन्नि समन्नि थिथिस्वा:स्वं म्ह्यायनं पलेयुक्तदंबाताज्वना शुद्धपवित्रताया भावब्यनी अले उगु दंबातास च्वंगु मां बौ नं सिह्न: तिना अन उगु दंबाता तीजक ब्वटले तयाबी धुनेवं अन कन्या दान काव:पिं सकलें प्रस्थान जुयावनी थुलि अन क्रिया सिधेवं उपस्थित सकलें बनालि थनंलि निगु पक्षया गुरुजु व समन्निखल: च्वना स्थान गणेश साक्षि तया आवश्यक विचा: खं ल्हाना परस्परे खं ब्वजित धका भौमचा पनकोसं तयालि पंचबाजाया हर्षनाद थ्वय्का जन्त सकल जेंतिया वनी जन्त लिथ्यनेवं भौमचा लसकुस याना मूलुखां दुकाई

लमिजं अष्टपरिभोग ववसः* ज्वलं समजियात वयनो
ग्वय्काः बाताया लीलाकर्म थनसं ववचाल घया वनो।

卐

---

* थन अष्टपरिभोग ववसः ज्वलं धँगु च्यागु भागे विभक्त जुयाच्वंगु दु।
व छु छु धाःसा–

(१) **पूजाज्वलं**–थ्यो, सफू, जमूःमाः पौबाहाः, पूजाभः, कलः सुकुन्दा ई.

(२) **भूतुज्वलं**–जासि, वयंसि, घवः, चट, भू देमा, ख्वला, ताहफः, चिकं थल, मस्लापोचा, सोलःहिति ई.

(३) **ववथाज्वलं**–करुवा, आंखोरा, कोपरा, थ्याका अन्ति, अय्लाःख्वला, सनः, लासाफांगा, कतांमरी, त्वाःदिवा ई.

(४) **धुकूज्वलं**–वप्पा, कन्तुर, चपिला, फोसि, वाता, लखाबाता, कुलेचा, फँ, अमू ई.

(५) **बसःज्वलं**-लं, पतासि, जनी, दोंगा, चागा, लुकुथुकुगा, ह्मिचा, ख्वाःहुसा ई.

(६) **समय्ज्वलं**-ग्हेकं, सिन्हःमू, दत्ता, ककिचा, थकूचा, कोंख्वला, चिकंख्वला, तमनाचा, अजःसला, भतुचा, नत ई.

(७) **तिलहिलज्वलं**–तासवर्वोचया ह्मिचा, अंगू, हिनाअंगू, नवरत्न अंगू, प्याग्वं अंगू, घूंगुरी, तुकी, काता, लुंसिह्लः, शिखः, चुरी, लुंस्वां, बुलिन, तायःजन्त्र, वत्रसदां ई.

(८) **पाज्याज्वलं**-ञां, फेनू, तीना, कपिच्वंचा, ह्मकू, पाः मुग्लू ई.

⊃O⊂

तोरण (तोलँ)

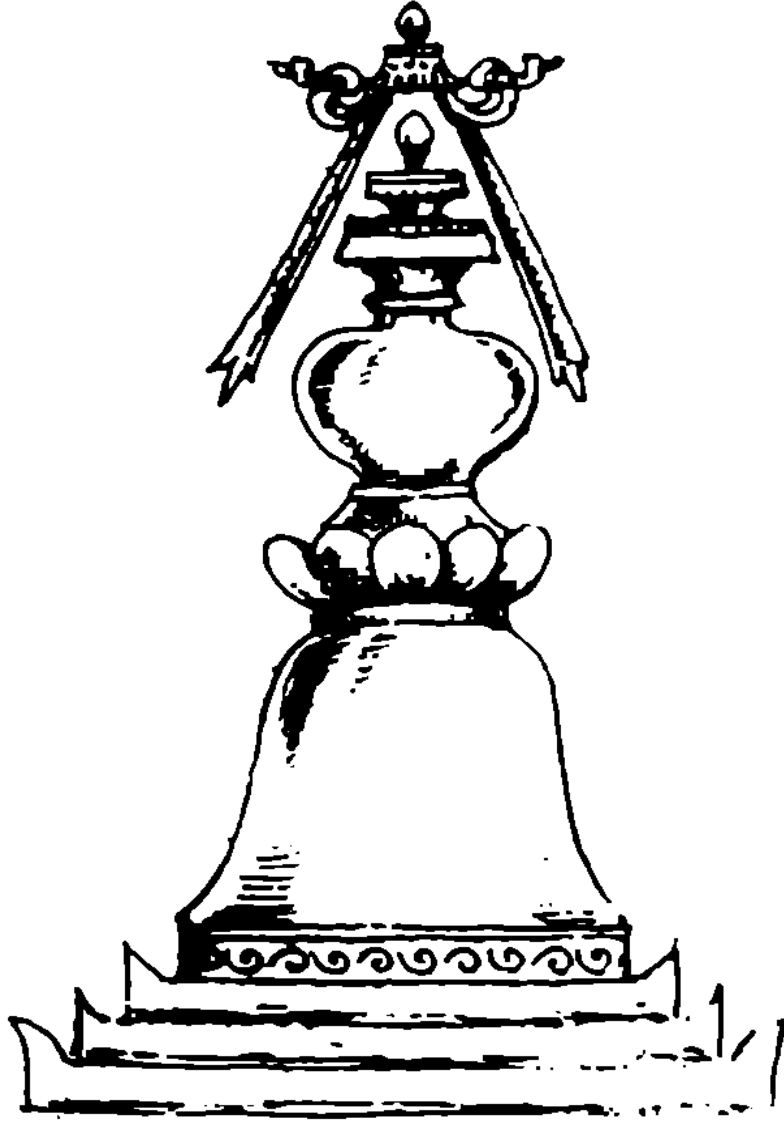
बोद्ध विहार व देग:देगले मथ मन्दिरया प्रवेशद्वारया फुसे शोभावृद्धि निर्मित तयातंगु ख्यपु, गरुड, नागकन्या हितिमंग अलौकिक जन्तु सहिततया दय्कातःगु छगू प्रकारया शुभप्रतीक तोरण ख: । थुगू तोरणे देवी देवताया मूर्ति न दयाच्वनी ।

तोरण

द्वारया फुसे तयातंगु गुगु खः उकीया नाम तोरण
तोरण मदुगु लुखा धंगु शोभा मदु देगःया श्रृङ्गार
अतएव देगल पतिं तयातं अनेक शोभां तोरण
तोरण दुगु लुखा हे जुई भक्ति मार्गया जागरण
लाश्वःगु च्यान्हूगु दिथें आकार जुई तोरण
थुकीया उपरी भागे च्वनी छत्रया आकार धारण
क्ष्यपुजा ल्हातं ज्वनाच्वनी नागकन्याया ह्म हारण
जःखः हितिमंगलं जुना दथुस क्ष्यपुखवाल धारण
क्ष्यपु सागरया मुख्य जन्तु मञ्जुश्रियां स्मरणं याना
भयंकर निर्दयी जूसां सत्यवचनया करालं याना
च्वनेदत छ थौं द्वार शिरे गुरु मञ्जुश्रीया प्रेरणां
केवल तोरण जक मखु छंगु नाम सम्यक्प्रहाण धंगुनं
मञ्जुश्रीया तुतिया ह्यालापतिं जालंयाना थुगु लोके
स्वयदत छन्त थौं केवल मूर्ति कल्पना मात्र जूसां

गजू

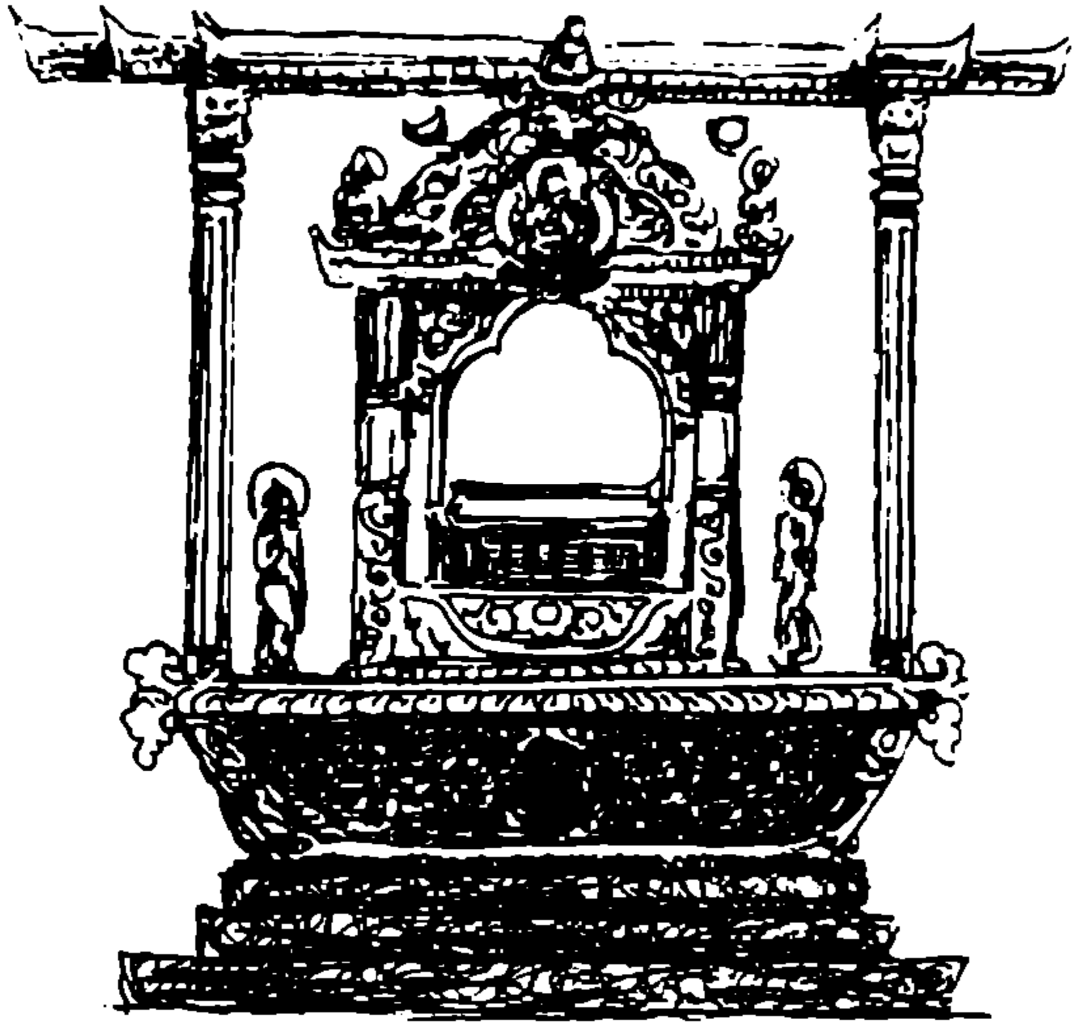
गुलिनं देवीदेवालय दइ उगु थासे दकले च्वय् तयातईगु शिरोधार्य
मुकुट तुल्यगु सुवर्ण कलश स्वरूपगु प्रमुख शुभप्रतीक
उष्णीष चूडामणिया रूपे तयातईगु ख: ।

गजू

त्रिसाहस्र लोके मदु नेपाल समान अत्युच्च देश
नेपाःया देगल पत्ति च्वन छिनं उपरो भागस
खनेदं छित यानंनिसें उज्ज्वल रश्मि सुवर्णोज्ज्वल
हर्ष जुई छंगु रूप खना भक्तया मन प्रफुल्लोज्ज्वल
धन्य छिगु अहोभाग्य सर्व मन्दिरया सुयोग्य
छि विनानं सिद्ध मजू गजुली प्रतिष्ठा मजूतल्ये
अनेक पर्वत शिखरया भोंग आसन यात छिसं
घण्ठाकार सुमेरुया च्वका भाव क्यन उकी छिसं
द्वीपया भाग अम्वःसा क्यन छि पिण्ड भाग तया
उकिया दथुई अधिराज जुल सम्पूर्ण ईश्वर कलश थका
ईश्वर प्रकट जूगुया भाव क्यनाछि ज्योतिच्वका गजूथका
उकि जिमिसं सिल छित सर्व उत्तम मणि गजू धका
आशायाना जिमिसं थनि ज्वोमा सदा सुखैश्वर्यया
ज्ञोगु मातृभूमि नेपालनं समस्त विदेशया गजू धया

झ्याः

सभ्य व सुसंस्कृत समाज नेपाःमितय्‌गु छेँ छेँ तयातैगु तुय्‌जः काय्‌नः व लंय्‌ ववस्वय्‌गु निर्मित वास्तुकला प्रविधिकथं दय्‌कातःगु छगु प्रकारया झ्याः ।

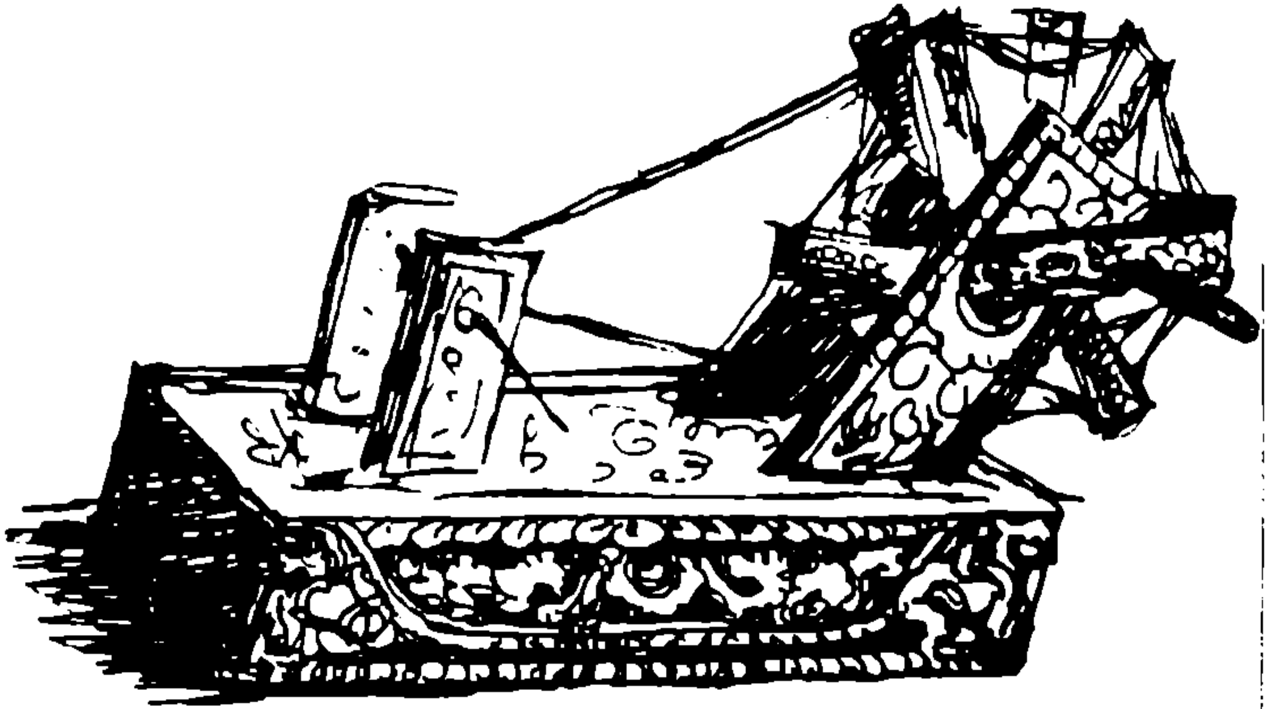
झ्याः

विश्वया न्ह्योने थुगु झ्यालं न्ववाना च्वन थथे धका
गुलि बांला झीगु झ्याः विदेशया प्रति यःगु धका
झी पूर्खा शिल्पकारतय्गु अमर आत्माया जःधका
क्यनाच्वन थुगु झ्यालं नेपाःया गौरव दु थका
थुगु झ्यालं उपकार याना च्वन थथे धका
थःगु संस्कृतिया इज्जत झःझः मझः धाय्के धका
अनेक अलंकार भाव तत्त्वज्ञान क्यने धका
इहत्र व परत्रेनं छं सुधार याय्गु मती तया
आशाकया च्वन छं नेपाःमितय्गु ज्या क्यने धका
स्वया ञनी सकलसिनं लँय् जुया च्वंपि विदेशिनं
अहो भाग्य स्व स्व झीगु थुजागु झ्यालं क्वस्वय् थौं
रश्मिया किरणया दथुई सुर्द्यो च्वने थें झी थौं
ताराागण नगुया दथुई आनन्दं तिमिला वईथें थौं
अनेक शिल्पादि बुत्तां पूर्णगु विमान झ्याःथें जाःगु
पुष्पझ्याः गाःझ्याः एवं अनेतिकझ्याः पंचझ्याः समेत
विदेशया झ्याःथें निर्जीव मखु स्वाःझ्या झीगु थ्व
थुजागु झ्याःले च्वना क्वस्वय्‌त्रु थौं झी हर्ष याना
यःव परहित जुईगु थुगु झ्याः निश्चय खः धका

खः मखु सकसिनं परीक्षा याना व स्व धका
यत्किंचित त्वया जिनं झीगु इयाःया आत्मकहानी
ह्लापा नेपाःदे झीगु दु थन वनजन्तुया भयानि
उकिं थुकें रक्षा जुईगु दु थुकी चलाखि बानि
थुगु इयाः फुसे ईश्वरया वन्दना याय् लागि
तयातं देवी देवतापिंगु प्रतिमा रूप छगु छगु
थ्वथें हानं प्राणिपिंगु प्राण रक्षा याय् निम्ति
चखुं बखुं पंक्षिपिन्त वासस्थान वीयेगु लागि
ग्वाखं प्वाःथें ह्वल फयाना तयातई थ्वहे कारणे
श्रद्धा व करुणायागु भाव क्यनाच्वंगु थुगु
गुलिजक दूरदर्शि जुया थुगु इयाः दय्कूगु
उकिसं थःगु देया गौरव अस्तित्वं जाःगु
थ्वहे इयालं क्वस्वय्‌दुगु थ्व झीगु भाग्य थुजागु
उकिं जि धयाच्वना थुजागु इयालं क्वस्वय्‌दुगु
स्वर्ग भवने इन्द्र जूसां दैमखु न्हां भाग्य थुजागु

ञाँ

न्वनिगल निवासी नेवा: मय्जपिन्सं वस्त्र निर्माण निम्ति छ्यलिगु थाज्यान्लाज्या यायेत मदयेक मगागु छगु मूज्याभ: ञ: । थुकीं थ:गुहे किसिमथा भाय अभिव्यक्त यानाःतगु दु ।

ॐ

ने नाम निरञ्जन धाम श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप

पा नाम पालन पोषण रक्षा शरण रूप

ल नाम लयनगति निर्वाण स्थान–रूप

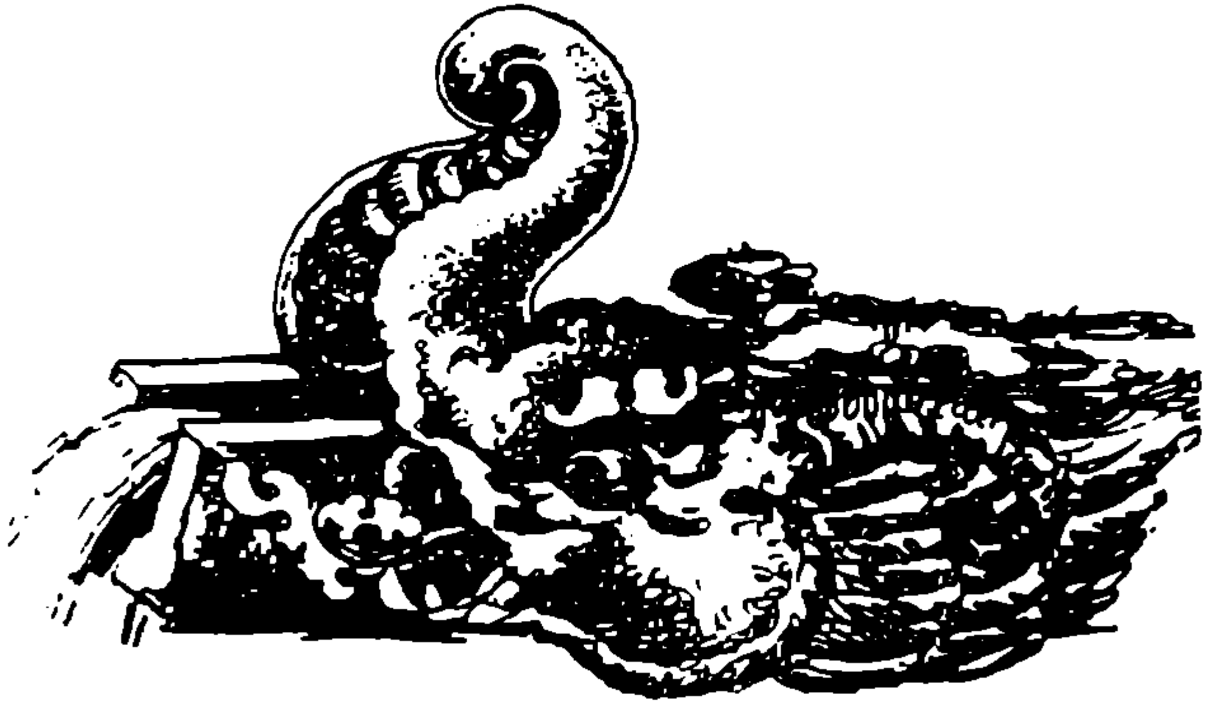
थुगु पवित्र पुण्यभूमि सुन्दर शान्त नेपाल
थ्व हे देशया आदिवासि ध्यापि जी नेवा:त
थुमिसं न्यङ्गु पुनीगु छ्यलीगु थिथि सूत्रजाल
उगु काप: थायेत मदेक मगा:गु गुगु ख: यन्त्रविशेष
गुगु थाज्या लाज्या निर्मित ज्याभ: लभ: मध्ये प्रसिद्धगु
नेवा: समाजे मिसातय्सं छ्यलीगु गुगु ख: छगू यन्त्र
व हे यन्त्र विशेषयात धया च्वना जीसं थन
चवर्गया अन्तिम गुगु आख: उकीं पिज्वगु छगू रूप
पायृछि ल्वेक बांलाक 'ञ' धंगु नामाकरण जुल
थुगु ञत मिसातय्सं का वायेत, थायेत अले
तुकि तुयेत मदय्क मगा:गु मूज्याभ: धया च्वन
थुगु ञंयात नेवा:नितेसं च्वत छ्यली मातं बेंग: अले
लाछि ननि चुक व बाहाले च्वंसां न्ह्यच्याना ज्वो थ्वेत
थ्व हे ञं न्ह्योने ततं सुख दु:ख व ख्यालि व मतिनाया
रसरंग पिज्वेका हाहां म्ये तुकि तुतूं थ:गु भाव पिज्वेकी

अन ज्यागुलू मिसातयसं सुथ ह्निनं बहनि व चा:मधासे थ्व हे ॐलिपे संघर्ष याना थ:गु जीवन हनी अलसीमचाले अन थुलिजक मखु थुगु ॐया निगु चक्रयात थथे खंकी भवचक्र व धर्मचक्र हिला च्वंगु धका भावं छन्त खंकी जीवन चक्रं मुक्त जुईगु अवश्यं दु थुकी सारयुक्त ज्ञान व्यवहार थुगु ॐया शब्दं पिउव: भ्रंभ्रं धका थन ज्ञानिजनं थुगु ॐया स्वर थुईकी फंफं धैगु आदर्शजक थुजागु उच्चारण शब्द दुने पिनेया भाव प्रकट जुई उकि थुजागु विशुद्धि ज्ञान युक्त जुगुलि 'ॐ' अक्षरयात सिद्धार्थ लिपिशालास बिज्याबले 'ॐ' या अर्थ थथे व्यक्त 'अकारज्ञानखड्गेन प्रहाणं चित्तशुद्धय' धका न्वंवात अन थुजागु महत्वपूर्ण ॐ जुया भृकुटीयात क्वस: बिया छ्वत थुगु ॐया प्रभावं भृकुटीं संदेशस बुद्धधर्म प्रचार यात धाई थ्व हे परम्पराकथं झीगु समाजे ॐ क्वस:बिया च्वंगु धाई यदि थुह्य मिसा सितधा:सा उगु क्वस: देगले शिवे तानाबी ॐ शिवे तानागु पुण्यं स्वर्ग वनानं रत्नया ॐ होक:वनी थुजागु परम्परा व संस्कृति विश्वे गनं मदु धका धाई थ्व हे आदर्श थ्वीका मंग:लायकूली ॐया प्रदर्शनीनं जुल थुगु प्रदर्शनी स्वववबपाखें धन्य धन्य धका प्रशंसा जुल उगु प्रदर्शनीस प्रदर्शित जुगु पंक्तिबद्ध पुलांगु ॐ उगु ॐया दर्शन थौं वया जुल अति दुर्लभ छायकि उगु ॐत लिफ: मस्वसे अन्तराष्ट्रे थ्वया वन थ्व हे कारणं थौंया भाजु मयजुपिन्त प्रश्नचिह्न जूवन

श्वया लिथुया रूपे बल थन महेन्द्र चर्खा धका थुकी भावपूर्ण कलात्मक प्रायः शून्य रूप जुया झी पूर्वजपिन्सं दयकूगु गुगु खः महत्वपूर्ण जं उकी दु अद्भूत कल्पना। विविध ज्ञान दर्शन इहत्र सुधार परत्र उद्धार दु थुकी अनेक मार्ग अन्न थुलिजक मखु झीगु सस्कृतिया गौरव नं थुजागु धर्म संस्कृति कलां युक्तग् जंया दर्शन याय्त नेवाःमि तय्गु छेंखापतिकं माःवन धासानं झीसं लखंलख मू बिये धा सान दैमखु आःथुजागु जंया दर्शन

हिति (ईति)

कला व संस्कृतिप्रेमी नेवा:तय्‌गु त्वा, बाहा, ननि, चूक, ल्वाहँ, सत:, फल्चा आदि उपयुक्त थासे दय्‌कातइगु जलाश्रय, जथुं, बुंगा, नं, पुखू मध्ये नुगमुविवा यक्तग नेवा:तय्‌गु कला व संस्कृतिया पृष्ठभूमि दइच्वंगु ल:कायगु थाय्‌विशेष ख: । निरन्तर जलप्रवाह जुयाच्वनीगु जुयाहे हिति थँग नाम प्रसिद्ध जुगु थाई । थुकीहे नेवा:तय्‌गु गौरव प्रतिष्ठा दु ।

हिति

गुलिनं नेवाः समाजं धर्मचित्त उत्पत्ति याना
देश व जनता दिगु सुख सुविधा निर्मित
ज्ञीगु जीवन यात मदय्‌क मगाःगु लँखया लागि
दय्‌कातःगु बुंगाः पुखू व जधुं अले तुं समेतं
थुगु जलाश्रय मध्ये थःगु हे शैली दय्‌कूगु
गुगु खः हिति धैगु नामं प्रसिद्ध जुयाच्वंगु
नेवाःमितय्‌गु थःगु हे विशेषता गुण युक्तगु
सहजमय जलधारा हायाच्वंगु नित्यरूपं थुगु
उकीसं थुकी विलक्षण प्रतिभानं सहितगु
चिकुलां लुमुईगु तांन्वलं ख्वाउंसे च्वनीगु
थुकी हे दु थःगु अद्‌भूत लक्षण पिज्वया च्वंगु
तुंथी लःत्वने माःसा लाखि मदय्‌क मगाःगु
बुंगाचा दःसां तापक वने मालाः च्वनीगु
जःधुने लः जाया च्वंतले जक लः दयाच्वनीगु
तर, हितिस न्ह्यावलें अविछिन्न लख हाया च्वनीगु
उकीसं थुगु हितिस अनेक शिल्प बुत्तां कियातःगु
सागरया जन्तु हितिमंगः गोंजु ब्यां व सर्प तयाः
शोभायुक्त याना अलंकृत लःहृ बुत्ता व स्वांको तयाः

उकोसं हितिषाःया फुसे छगूनं छगू देवमूर्ति तयातंगु
अथे हे लःधाः ब्वसं लिक्क शंखधारी यक्ष व भगीरथ
अनेक लक्षण भावं प्रमाणयुक्त याना दय्का तःगु
हिति निश्चयनं थुकी सुपथ्य स्वच्छ लंखः हायाच्वनीगु
स्वेहे यंपुस्य लुधनापुगु हिति नामं प्रसिद्ध जुगु
थ्व हे हिति खनेवं अन मित्रराष्ट्रयापिं मुग्ध जुइगु
थयाच्वन सकसिनं धन्य नेपाःया हिति धंगु
प्राचीन नामजुल छंगु हिति मधासे ईति धंगु
हितियात ईति धका छाय् धाल धेगु विषयनं
छत्वाचा वर्णन याय् धका थन च्वसा न्ह्याकाच्वना
झी पूर्वजःपिन्सं हिति मधासे 'ईति' नाम बिल
'ई' या अर्थ जुल समग्र 'ति' जुल छ्वालूगु पदार्थ
न्ह्यागुं इले लःहाईगु जुया छित नां विल ईति धका
थ्व हे कारणं 'ईति' धेगुहे 'हिति' धका धाःगु जुल

००

सँसहल्वहँ (शिलापत्र) ल्वहँपौ

मुं श्रद्धालु धर्मात्मापिंगु कीर्ति, स्थितिरीति, गुथि एवं जजुपिंगु प्रशस्ति व सन्देश तथा उल्लेखनीय घटना विषययात कया थिथि ख्यःगु ख्वया नईगु तिथिमितियुक्त अभिलेख अंकितगु ल्वहँपौयात शिलापत्र धाई ।

सँसहल्वहँ (शिलापत्र)

शिलापत्र विषय–

महानुभाव श्रद्धालु पिनि इच्छा जुगू गुगु खः धर्मकीर्ति विहार आदि देवी देवतापिंगु मूर्ति स्थापना याना तयातःगु दान दत्त गुथि कीर्ति हानं शासन व्यवस्था नियम थिथि धर्मया खँ तथा देशया पंचकीर्ति सुव्यवस्था जुगु व्यापक खँ छुं स्थानया आश्चर्यगु घटना जूगु च्वय् बहःगु खँ थ्व थें ईश्वरयात प्रीति यानातःगु विषयया खँ सत्व हित विषय यात कया च्वया तःगु खँ थुलि आदि यात कया उल्लेखनीय गुगु खः उकीयात हे धाई लोकं शिलापत्तक शासन

शिलापत्र रूपलक्षण

छिसं वसतं पुन नेपाःखल लिच्छविलिपि व रञ्जनानं कुटिला व भुजिमोल हानं पाचुमोल देगनागरिनं छिगु शिरे तल हरिञ्चक्र गजचक्र व शखचक्र नं थ्वयें चैत्य बिम्ब वं;वज्र कर्तृ पात्र व खड्ग शिवलिंगनं गनं अष्टमङ्गलया चिह्नः गनं देवी देवया ज्वसा नं

तयातल छंगु शिरभागे अनेक भाव बोध जुई कथं
छंगु गलपतया भागे हार व किकीनि जाल नं
लंया मूजिथें छचालं तयातल पद्म व ज्वाल नं
आसन रुपे निम्न भागे झुलिथ व पलेहल नं
गुलि लक्षण युक्तगु थ्व हे शिलापत्तक शासन

शिलापत्र-क्षमता

तपस्या यात धन्य छिसं चिकु तान्व ग्वफय् व:सा नं
चिला मवं इकिथिकि गन हे स्थायीरुपे च्वनानं
सौखि यूसां ईंचा च्वसां न्ह्यागु अपराध कर्म या:सानं
मतोतु छं थ:गु सत्यवाचा जुगांजुग निसें न्वंवात खासां
थुजागु सहनशील दुह्य धन्य शिलापत्तक शासन

शिलापत्र-नियम

च्वयावन सादर भावं ब्वनावन अनेक लोकजनं
सर्व प्रथम ईश्वर वन्दना विशेष कारण वर्णन यात
यात छि स्वस्थान वर्णन अनं राज समकाल वयन
च्वल छि ल्याख या अग: अन थ:गु इतिहास कन
जिगु मने थथे भाव लुल धर्मचित्त उत्पत्ति जुया
दयका जि थ:त मा:गु कीर्ति यावच्चन्द्रार्कमेदिनी दत्तले
सुनां स्यंके मफुगु जुईमा प्राणीतय्गु सुखशान्ति गुबलें
जिदान याई गुह्म सज्जनं थुह्म वनी स्वर्ग निश्चयं
विध्वंस याई गुह्म दुर्जनं थुह्म वनी नर्क अवश्यं
थुजागु भावना युक्तगु थ्व हे शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–प्रतिज्ञा

थुग् पुण्यकीर्तिया प्रभावं जुईमा लोके सदां दुःखी व पापी सु मदया जुईमा देशे महामङ्गल आजुया दत्त छय्‌नं चट्ट मजुईमा थुलि जिग् बिन्ति थुलि आदि अभिलेख दुग् गुगु खः उकीयात धया च्वन सकल सिनं शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–लिपिभाषा सेवा

संस्कृत व नेपाल भाषां च्वल छन्त अनेक रूपं बिल छं नेपाल भाषाय् अनेक विभूषित पदं राष्ट्र व देश भाषां तया प्रजा व लोक भाषां गनं देव व मातृभाषा बिल छं थौं नेपाल भाषासं परन्तु विविध जाति नेपाले दुहां वःसा नं बिल छि प्रवेश पत्रथें सर्व प्रथम नेपाल भाषा नं तदनन्तर विविध भाषा व लिपि ग्रन्थ च्वयं माःसानं विजय ध्वजथें ब्वयेकल छिसं नेपाल भाषा व लिपि थुजागु प्रमाणं अंकितगु थुगु शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–विदेशया दृष्टि

झीगु थ्व नेपाल देशया सुप्रसिद्धगु प्रमाणपत्र लुयावल शिलाभिलेखस अक्षरस सत्य प्रत्यक्ष पत्र उकिं पुरातत्त्वविद्‌पिसं थःगु बुद्धि व समय सम्पत्ति झीगु नेपाःया अस्तित्वया लागि समर्पण यात गुलि

च्वयातःगु गन गन दु अन अन च्वंगु धाक्व यंकल सुदूर देश थ्यंक विशुद्ध ऐतिहासिक लेख टोल ग्राम नगर देशया बौद्ध व शिवालयया लेख कया यंकाच्वन थौंतक सकसिगुं मिखां खंक खंक यायेफुगु मखु मीसं अलसि व दिवक वानि जक थुजागु अमूल्य सम्पदा युक्त शिलापत्तक शासन

शिलापत्र-विशेष उपयोगिता

टोल ग्राम नगरे दना विशुद्ध ऐतिहासिक भाषण बिया वयाच्वन छं हे निष्पक्षरूपं सदा जागरण मीगु सँसहल्वहँत धाःगु नेपाल बासि नेवाःमितयसं ताःगु मखु खंगु मखु सदा प्रफुदित थें च्वयाच्वन गुलि ववछुना धले च्वंस्याना खवया शोक कयाच्वन गनं देशं पिने बुंया द्च्यागिथें पुखू, हिति, जधुंया ववसं च्वना अनेक प्रकारनं नेपाः मांया विरहिनि व जातःधलखेथें नेपाःया दशा जन्मपत्र ज्याना कनाच्वन धन्य नेपाःया ईवज्ञ छि हे खः थौंया प्रजातन्त्रे छिके हे दु विना शस्त्रं विजय यःयेगु प्रमाणपत्र छि हे खः देशया महारत्न विना उद्योगं तःमि याईह्म छिकपिं जागरण मजूतले मखूगु प्रचार नाश याईह्म फईमखु सुनानं छंथें सशस्त्र धन व बुद्धि दुसां छिगु हे वचन मकासें सुनां सुयागु प्रमाण यात फईमखु कदापि अमिसं खण्डन मण्डन याये धाःसां

उकि जिमिसं थौंकन्हे छिगु हे सेवायाना जुया
आशा दु जिमित धनि सुविश्रान्त मणि लुयावै धंगु
वर्तमान समाजया त्वापु अन ऐतिहासिक युद्ध
जाति व भाषाया विवाद मदय्केगु आशायाना छन्त
नःसां त्वंसां द्योंसां जूसां माला जुया जिमिसं छन्त
विशुद्ध इतिहास सूर्यया किरणं खय्मा याकनं
जाति व भाषाया त्वापु मदया याकनं शान्त जुईमा
थुजागु विषयया आधार शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–प्रमाण

छिहे देशया परम साक्षी निष्पक्षरुप समान मित्रनं
छिहे देशया वैदूर्य रत्न छिहे देशया प्राणाधारनं
छिहे प्रातिहार्य शक्ति छिहे सुविजय महान् शास्त्रनं
छिहे निश्चय विधान न्याय नीति धर्म प्रमाण नं
छिहे देशया परमाधार छिहे उच्च ध्वजयुक्त स्तम्भनं
छिहे शान्त सौम्य रुप थुगु शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–तिरष्कार

अपालं धन खर्च याना कया यंका चवन झीगु
कला कौशल सभ्य गुण थुना तःगु शिलापत्र झीगु
सर्व प्राचीन पुरातत्त्व थ्व हे झीगु राष्ट्रिय धन
अखण्ड ज्वलन्त प्रमाण दय्क दय्कं पिने यन
सारं ग्लानि निरुत्साही थौं झी जुईका चवने धुन
समाजे झी निःसहायथें छुं हे मसीका चवने धुन

कारण थ्वहे खः मूल नेपाःया लिपि मस्यूगुलिं महारत्न जूसां छुयाय् परीक्षा याय् मसःगुलिं आशा दु सफसिनं नेपाल-लिपि सयेकी धका थ्वया जिनं थमं फुथे नेपाः आखः फक्व मुना प्रकाश याना 'नेपाल लिपि संग्रह' व प्रकाश नामं मुँका जिनं थःमं फुथें नीच्यातांजि आखःया सफू अझनं हे वास्ता याःगु मखु थःगु भाषा नेपाल प्रति सयेकल विदेशया लिपि व भाषा जुया हर्ष अति थःगु तोता विदेशिया ल्यूल्यू वना संगुलिं जुल थौं नेपाःमितय्‌गु अथो पतनया गति थुजागु दुसाः खँ ल्हाह्म थुगु शिलापत्तक शासन

शिलापत्र-स्वागत

अझनं हे थ्वंगु मखु झीसं संसह ल्वहँया आखः बरू विदेशिंपि वया स्वया सय्कावन थुगु आखः गथे गुलां मतयाः वैथें शिलापत्रया पूजा वया भारतया राहुल व हरप्रसाद नं नेपाः वया तथा भगवान लाल मित्र व इटालिया टुचि जापानया ताकाकुसु व कावागुचि धयापिं चीनया हुयन्साङ फ्रान्सया लेभिनं वया संदेशया न्हाङलोचाव जर्मनीया गुस्ताभ व कोल्भर अथे हे लण्डनया हजसन व अन्य थासं थाय्‌या सुदूर राष्ट्रया बिद्वान् धापिं कनेकनं वया

कया यंकाच्वन थन दक्षिणा खर्च बिया
थुजागु गौरव पूर्णगु शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–दुर्दशा

गुलि सज्जन ज्ञानिनं सुदृष्टि तयाच्वन छंके
उलि हे अज्ञानि मूर्ख कुदृष्टि तल छन्त हे
नेपाल सम्बत यागु प्यसः व ह्ये सालसं
यात छन्त वज्र प्रहार समशुद्दीन धाःह्म वया
थथे हे यवन म्लेच्छ धयापिं दुष्टत वया नं
स्यंका बन धका धाल छंगु लेखया प्रमाणनं
श्री स्वयम्भू चैत्ययागु वायु पुर पाखे च्वना
न्ववाना च्वन छं थौं तक वक्तव्य पत्र ज्वना
थुलिजक मखु गुथि व भूमि हरन याइपिं
थुपिं हे खः कुलाङ्गार देशद्रोही धयापिं
थुजागु दशा मभिंह्म शिलापत्तक शासन

शिलापत्र–शोक

दना च्वन युगंनिसें टोल ग्राम बाहा पतिं
ध्यान मदु छंगु पाखे नेपाःया घरानि धाःपिनि
नेपाःया भाषा व लिपि ल्वनेगु इच्छा दुपिसं
सर्व प्रथम छन्तनिं सेवा याये मसःपिं
भाषा सेवा याये धाःपिसं सोगु मखुनि छन्त
देश सेवा याये धाःपिसं स्वइगु गुबले छन्त
ख्वल छ विरह याना पाताले स्वया ध्वंस्याना

पयन छं हे पृथ्वीमाता जिगु भाग्य छं छु याना
बुँ द्यागिमे यत पाना हाहाकारं ह्यया स्वया
हे प्रभु ! नेपाल माता जिगु कर्म छं छु धया
गनं गनं पुखू हिति खुसि तक नं क्वदवाना च्वन
गनं अँगःपाखे स्वया सीथाय् स्वये थें लिफः स्वया
स्वंगु स्वाः मसोसे विमुख निराश जुया
थःगु मने जक ह्निह्नि शोकं व्याकुल जुयेका
स्वबिया लःपालं कया म्हे घासं व्याप्त जुयेका
अति कष्ट नल छिसं पांशु पिशाच थें जुईका
छंगु गति खने मात्रं सुया जक मन च्वनी का
छं स्वया लागि नेपाले च्वना कष्ट नया च्वन
अपि थौं थन नेपाले थ्वं काःपिथें जुयाच्वन
थुजागु अनुभव यानाच्वंगु शिलापत्तक शासन

शिलापत्र शान्त्वना

धिक्कार जन्म छंगु कर्मं सुयां स्वे मयेका च्वंह्म
निःसहाय जुईका च्वन छ थौं दुःख सिया च्वंह्म
धीर्ज याः आय् जुयेमते भाग्यया सुर्ज लुईगु दु
गुबले लुईगु जि मस्यू लुइ स्वः अवश्य छन्हु
थुलि हे खः छंगु जातःया वर्णन शिलापत्तक शासन

शिलापत्रया विषय थःगु खँ

च्वया जिनं थमं फुथें जिगु मनय् भाव लूयें
सःगु मखु छन्द शास्त्र अथे नं सु विचार लूथें
छंगु निम्ति चाहुलाव स्वया जुया थाय् थासे

खन जि थःगु मिखां हे अथे हे च्वया सःथें छंगु अथस्था खनाव सहानुभूति तयाव जितः जुल छंगु पाखें खेद व हर्ष नापं नापं उकिं जि च्वया छंगु हे संक्षिप्त ज्ञानया बयान जिगु मने छंगु अवस्था लोहते किया थें जुल राज पुस्तकालय पाखें जिं छन्त माः वयाबले इटालिया प्रोः टुचिपाखें सहायता प्राप्त जूबले अथे हे भारतया पण्डित राहुलनाप खें जूवले उत्साह पूर्वक थमं चाचा हुला जुयाबले उखे थुखे माः माः जुया शिलापत्र स्वया जुया पूर्व खोपासि निसें पश्चिम केवलपुर तक गुलि थःत अनुभव जूगु व व्याक्कया खें लुमंका च्वया जिनं थमं फुथें थन उगु वर्णन याना स्वया दिसँ सकसिनं गुलि गथे कीर्ति तःपिं जुया वन गुजापिं ह्लापाया जुजु धाःपि शिलापत्र यागु ज्ञान सिईकी धैगु आसं थःगु देश यागु चित्रण वांलाक खंकी धैगु भावं देश जनया कल्याण जुईमा निर्विघ्न ननानं थ्व हे जिगु दुनुगःया भितुना खः सकसितं आशा दु थुगु लेखया सारांश भाव थुईका शिलाभिलेखया ज्ञान गौरव आस्था तै धका थुलि हे धया थःगु खें थनसं क्वचायेका च्वना

शुद्धि-पत्र

अशुद्ध	शुद्ध	पौ	ख:
ख्वया	न्वया	१५	८
भवत	भक्ति	१९	१
रुढ	दृढ	२३	१५
रूपी	जुई	२६	८
स्तोगे	स्तोत्र	२९	१
ल्याखं	ज्याखं	४४	१
भयानक	भ्यातुक	४६	५
जक	तक	५०	७
दशरथ	दासरथ	५९	१६
ताराकार्य	तारावर्म	६१	१
समयज्वलं	समाज्वलं	७४	१४
नत	नतू	७४	१५
अने	अले	८०	१५
नेपा: खल	नेपा: आखल	९०	१४
तया	तथा	९२	१०
द्यागिथें	द्यागिमे	९३	१३
शास्त्र	शस्त्र	९४	१२
च्वंगु	स्व:गु	९५	२२
कनेकनं	अनेकनं	९५	२२
त्यन	पवन	९७	१
थत	थस:	९७	२
पाता	पाया	९७	२
सुं	छुं	९७	२२

च्वमिया आतक पि[illegible] धंकुगु कृति

१) नेपाल लिपि संग्रह
२) बौध्द विहार व ग्रन्थ सूची
३) बौध्द शिक्षा प्रथम भाग
४) आर्यावलोकितेश्वर परिचय
५) बौध्दकला अनुसन्धान सूची
६) नेवारी वर्ण परिचय
७) कुम्भेश्वर इतिहास
८) लिपि विकास तालिका
९) नेपाल संस्कृतिया मूलुखा
१०) लिच्छवि अभिलेख प्रकास
११) कोलोफोन्स एण्ड इन्स्क्रीप्सन्सं
१२) रूद्रवर्ण महाविहार परिचय
१३) भूपतीन्द्र मल्ल विरचित 'विक्रम चरित' नाटकयागु सम्पादन
१४) स्थिरोभव वाक्य
१५) बौध्दनाथस्तुप इतिहास
१६) त्रिभाष युक्त आर्यभद्रचरी
१७) मयूरवर्ण महाविहार इतिहास
१८) नेपाल लिपि प्रकास
१९) माणिगल राजप्रासाद
२०) पूचो छगू अध्ययन
२१) इल्हने सम्यक्
२२) बुध्दमूर्ति छगू अध्ययन
२३) आर्यनामसंगीति परिचय
२४) श्री स्वभम्भू महाचैत्य
२५) विद्याधरी विजयेश्वरी परिचय
२६) भास्करकीर्ति महाविहार यतखाः
२७) रूद्रवर्णमहाविहार तालपत्र अभिलेख
२८) डकुमेन्ट्स फ्रम दि रूद्रवर्ण महाविहार - सम्पादन
२९) हिरण्यवर्ण महाविहारया पिण्डपात्र अभिलेख
३०) सम्यक महादान गुथि
३१) वैश्रवर्ण महाविहारया संक्षिप्त परिचय
३२) श्री ५ महेन्द्र स्मृति अभिलेख
३३) आर्यनामसंगीति ताराशतनाम स्तोत्र भद्रचरी
३४) महाबुध्द मन्दिर इतिहास
३५) यलया विहार चैत्य व धर्मधातुया सूची
३६) न्हूदँया लसताय् भिन्तुना
३७) रूद्रवर्ण विहारया विभिन्नि अभिलेख
३८) बौध्दविधि कथं मचा जंकु
३९) बुङ्गमलोकेश्वर सांस्कृतिक पृष्ठभूमि
४०) न्हूदँया लसताय् भिन्तुना
४१) इल्हने सम्यक इतिहासया ज्याइव
४२) बुंगमलोकेश्वर छगू शिलापत्र
४३) पूजार्पनया पुण्य प्रशंसा
४४) त्रिशरण गंमन शिक्षा व धारणी पाठचर्या
४५) महायानी बौध्द देवता नाम सूची
४६) धर्म संस्कृतिया बसुजा ज्वलं (सचित्र)

थाकू : संकटा प्रेस, टेबहाः, यें। फोन : २२८२०८